

**OPINTO-OHJAUSTA
JÄSENTÄMÄSSÄ**
**Opinto-ohjaus Jyväskylän yliopiston
varhaiskasvatuksen laitoksella**

Koivula Merja

Kehittämishankeraportti
Helmikuu 2007

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU

KUVAILULEHTI
Päivämäärä

1.2.2007

Tekijä(t) KOIVULA, Merja	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 52	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi OPINTO-OHJAUSTA JÄSENTÄMÄSSÄ – Opinto-ohjaus Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatuksen laitoksella		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, ammatillisen opettajan koulutus		
Työn ohjaaja(t) Seppänen, Marjukka		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatuksen laitos		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä kehittämishankeraportissa kuvataan Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatuksen laitoksen opinto-ohjauksen kokonaisuutta opinto-ohjauksen suunnitelman laatimisen kautta sekä kehitetään uutta ohjauksen käytännettä, akateemista hopsia. Aihetta käsitellään sekä teoreettisesti että käytännön esimerkin kuvaamisen kautta. Kehittämishankkeen lähtökohtana oli laitoksen tarve dokumentoida opinto-ohjauksen käytänteitä ja tarkastella lähemmin opinto-ohjauksen kokonaisuutta. Tavoitteena on pyrkiä jäsentämään opinto-ohjausta siten, että ohjauksesta muodostuu opiskelijan opintojen etenemisen kannalta mahdollisimman toimiva ja tehokas kokonaisuus.</p> <p>Kehittämishankkeen teoreettisessa osassa kuvataan opintojen ohjausta sekä yleisellä tasolla että perehdytään Jyväskylän yliopistossa toteutettavaan ohjaukseen. Ohjauksen kehittäminen on tällä hetkellä ajankohtaista monissa yliopistoissa. Myös Jyväskylän yliopisto on ottanut ohjauksen yhdeksi kehittämiskohteistaan. Tämä ilmenee mm. panostamisena ohjaukseen, erityisesti hops-ohjaukseen. Yliopiston hallinto on velvoittanut jokaisen laitoksen laatimaan opinto-ohjauksen suunnitelman, jota kuvataan varhaiskasvatuksen laitoksen osalta tämän raportin tulososassa. Samoin kuvataan uusi, kehitteillä oleva opinto-ohjauksen työväline, akateeminen hops, jonka tavoitteena on tukea opiskelijan opintoja koko opintopolun ajan, ei vain opintojen alussa. Tässä hankeraportissa kuvattu suunnitelma akateemisesta hopsista on ensimmäinen askel tässä suunnassa. Kehittämishankeraportissa kuvattavat opinto-ohjauksen suunnitelma ja akateeminen hops ovat yksi virstanpylväs varhaiskasvatuksen laitoksen pitkän tähtäimen kehittämishankkeessa: systemaattisen ja toimivan ohjausjärjestelmän sekä uusien ohjauskäytänteiden kehittämisessä laitokselle.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Opinto-ohjaus, ohjaus, hops, akateeminen hops		
Muut tiedot		

JYVÄSKYLÄ UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

DESCRIPTION

Date

1.2.2007

Author(s) Koivula, Merja	Type of Publication Development project report	
	Pages 52	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title ANALYSING STUDY COUNSELLING – study counselling in the University of Jyväskylä, Department of Early Childhood Education		
Degree Programme Teacher education college, vocational teacher education		
Tutor(s) Seppänen, Marjukka		
Assigned by Department of Early Childhood Education, University of Jyväskylä		
Abstract <p>This developmental project report explores the entity of study counselling in the University of Jyväskylä, Department of Early Childhood Education. In this report the process of creating a ground plan for study counselling at the Department of Early Childhood Education will be introduced as well as the process of developing so called academic learning plan: a tool for students' evaluation of learning processes and the development of expertise during their education. These issues are addressed both theoretically and empirically and some practical implications are also introduced.</p> <p>In recent years the improvement of study counselling practices has become an important developmental issue in the universities. The starting point of this developmental project was the need to document the practices, procedures and the entity of student counselling in the Department of Early Childhood Education. Also the administration of the University of Jyväskylä has put all departments under obligation of writing up a ground plan for student counselling.</p> <p>The long term aim of the Department of Early Childhood Education is to analyse the processes of counselling and to devise as functional and efficient programme of study counselling as possible. The goal of the department is to create functional guidance system and develop some new practices of student counselling, one of which is the academic learning plan introduced in this report.</p>		
Keywords Study counselling, guidance, individual learning plan, academic learning plan		
Miscellaneous		

SISÄLLYS

1 Johdanto	4
2 Sananen ohjauksesta	6
2.1 Mitä ohjauksella tarkoitetaan?.....	6
2.2 Ohjauksen kehittäminen yliopistossa.....	7
2.3 Ohjauksen tavoitteet.....	9
2.4 Ohjaus ja opetussuunnitelma.....	11
2.5 Hops opinto-ohjauksessa.....	12
3 Ohjaus Jyväskylän yliopistossa	14
3.1 Holistinen, opiskelijakeskeinen malli ja opintopolkumalli.....	16
3.2 Opintopolkumalli	18
3.3 Opinto-ohjauksen suunnitelma	19
4 Kehittämishanke Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatuksen laitoksella	21
4.1 Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatuksen laitos.....	21
4.2 Hankkeen tavoitteet ja käytännön toteutuksen kuvaus	21
5 Opinto-ohjauksen suunnitelma.....	23
5.1 Opinto-ohjauksen suunnitelman laatiminen.....	23
5.2 Opinto-ohjauksen filosofiaa	24
5.3 Keskeiset opinto-ohjauksen tavoitteet, toimintatavat ja käytänteet.....	25
5.4 Opinto-ohjaukseen käytettävät resurssit, työnjako ja vastuut	27
5.5 Tiedotus opinto-ohjauksesta.....	27
5.6 Palautteen kerääminen	28
5.7 Hops	29
5.7.1 Ohjeistukset hopsin laatimiseen ja hops- koulutus	29
5.7.2 Hopsien käsittely.....	30
5.7.3 Hopsin laatimisen välineet ja dokumentointi	30
6 Akateeminen hops	31
6.1 Akateeminen hops opiskelijan asiantuntijuuden jäsentämisen välineenä.....	32
6.1.1 Mikä on akateeminen hops?	32
6.1.2 Akateemisen hopsin keskeiset tavoitteet.....	34
6.1.3 Akateeminen hops varhaiskasvatuksen laitoksella	37
6.2 Akateemisen hopsin kehittäminen ja toteutuksen aikataulut	41
7 Pohdinta	42
Lähteet:	46
Liitteet:.....	49
Liite 1. Opintojen ohjauksen kokonaisuus/koonti	49

1 JOHDANTO

Tässä kehittämishankkeessa tarkastellaan yhden organisaation, Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatuksen laitoksen opinto-ohjausta. Opinto-ohjaus on tällä hetkellä monessa yliopistossa hyvin ajankohtainen kehittämiskohde. Mikkolan (2003) mukaan tärkeimpiä perusteluja ohjauksen kehittämiseksi ovat olleet muun muassa opintoaikojen lyhentäminen ja opintojen keskeyttämisen minimointi. Myös tutkintorakenteen uudistaminen, kansainvälisen opiskelijavaihdon ja ulkomaalaisten opiskelijoiden määrän lisääntyminen, opiskelijoiden heterogeenisuuden lisääntyminen ja työllisyystilanteen muutokset vaikuttavat ohjauspalveluiden tarpeen lisääntymiseen. (Mikkola 2003, 34–35.)

Opintojen ohjauksen kehittäminen on jatkuva prosessi. Haasteita kehittämiseen tuovat esimerkiksi korkeakoulutuksen kehittyminen ja yhteiskunnan muutokset. Yliopisto-ohjauksen tehostamisen tarve on ollut tiedossa jo pitempään, mutta erityisesti nyt kaksiportaiseen tutkintorakenteeseen siirtymisen myötä ohjausta on alettu kehittää tutkintojen kehittämisen yhteydessä. (Ansela, Haapaniemi & Pirttimäki 2005, 9.)

Tässä kehittämishankeraportissa tehtävänä on kuvata varhaiskasvatuksen laitoksen opinto-ohjauksen kehittämistyötä kahdesta näkökulmasta, jotka ovat 1) opinto-ohjauksen suunnitelman laatiminen ja 2) akateemisen hopsin kehittäminen opinto-ohjauksen uudeksi apuvälineeksi. Raportissa esitellään sitä työtä, jota em. teemoihin liittyen on tehty keväästä 2006 saakka, jolloin laitoksella käynnistettiin laaja, edelleen jatkuva ohjauksen kehittämishanke.

Ohjaus muodostui laitoksen kehittämiskohteeksi useista syistä. Ensinnäkin varhaiskasvatuksen koulutus sisältää runsaasti – yliopisto-opiskelussa jopa poikkeuksellisen paljon – opiskelijoiden ohjausta eri opintojaksoilla. Opetussuunnitelmassa näkyvimmit ”ohjauskeskittymät” ovat hops-ohjaus, opetusharjoitteluiden ohjaus sekä opinnäytteiden ohjaus. Laitoksen ohjaus ei kuitenkaan vielä muodosta riittävän koherenttia ja systemaattista jatkumoa: eri opintojaksoilla annetaan erilaista ohjausta, joka ei liity välttämättä opiskelijan jo aiemmin saamaan ohjaukseen saumattomasti, eikä henkilökunnalla ole riittävästi tietoa toistensa antamasta

ohjauksesta. Sirpaloituneen ohjauksen näkyväksi tekeminen ja ohjauksen tehostaminen edellyttävät opetussuunnitelmassa olevan ohjauksen kartoittamista ja selkiyttämistä sekä ohjauksen dokumentointia ja arviointia. Syksyllä 2006 varhaiskasvatuksen laitoksella on koottu ohjaushankkeeseen liittyvä hankeraportti (Vuoristo 2007), jossa kuvataan laitoksen ohjauksen kokonaisuutta erityisesti opiskelijan näkökulmasta. Tässä kehittämishankeraportissa puolestaan kuvataan opinto-ohjauksen kokonaisuutta organisaation näkökulmasta, opinto-ohjauksen suunnitelman laatimisen kautta.

Toinen syy paneutua ohjauksen kehittämiseen löytyy henkilökohtaisista opiskelusuunnitelmista (hops). Varhaiskasvatuksen laitoksella on erityisesti vuonna 2005 keskitytty hops-käytänteiden kehittämiseen. Hopsaamisella on varhaiskasvatuksen laitoksella pitkät perinteet, sillä hopsit on laadittu kaikille erillisessä maisterikoulutuksessa (KM/ 2 vuotta) aloittaneille opiskelijoille jo vuodesta 1997 alkaen. Vuonna 2005 hopsaaminen laajentui aloittaviin maisteriopiskelijoihin (KM/ 5 vuotta) ja käyttöön otettiin elektronisessa muodossa oleva hops (eHops). Keväällä 2006 hops-käytänteistä laadittiin koonti, jonka pohjalta parhaillaan suunnitellaan hopsaamisen kehittämistä. Kehittämisen kohteena ovat erityisesti hops-ohjaus ja opiskelijan hopsin kehittäminen sellaiseksi, että se tukee opiskelijan asiantuntijuudessa kehittymistä jatkumona. Tavoitteeksi asetettiin erityisen akateemisen hopsin kehittäminen osaksi opinto-ohjausta. Tässä kehittämishankkeessa raportoidaan akateemisen hopsin ensimmäinen versio, jota pilotoidaan keväällä 2007.

Kolmannen syyn paneutua ohjaukseen tuottaa laitoksen uudistunut opetussuunnitelma. Uuden opetussuunnitelman myötä opintojen valinnaisuus on lisääntynyt ja uudenlaiset opintopolut ovat tulleet mahdollisiksi (esimerkiksi opettajan pedagogiset opinnot ja varhaiskasvatuksen yleinen suuntautumisvaihtoehto). Tätä kautta myös opiskelijoiden ohjaustarve on muuttunut: yksilöllisten opintopolkujen toteutuminen edellyttää laitokselta tehokasta ohjausta ja uusien valintamahdollisuuksien huomioimista annettavassa ohjauksessa. Tähän asti laitos on kouluttanut lastentarhanopettajia (KK) ja kasvatustieteen maistereita, ja ohjauskäytänteet ovat rakentuneet tukemaan opiskelijan kasvua tässä suunnassa. Uutena haasteena on sen pohtiminen, miten opiskelijaa voidaan tukea ohjauksellisesti opintopolkujen erilaistuessa. Tätä korostavat myös Jyväskylän yliopiston periaatepäätös hops-linjauksesta ja periaatepäätös opinto-ohjaus- ja

opiskelusuunnitelmienlaatimisesta. Ne velvoittavat laitoksia kiinnittämään huomiota siihen, miten opiskelijoita voidaan parhaiten tukea oppimisprosesseissaan.

2 SANANEN OHJAUKSESTA

2.1 Mitä ohjauksella tarkoitetaan?

Ohjaus on nähty yhtenä keskeisenä yliopistojen toiminnan kehittämiskohteista (Nummenmaa & Lairio 2005, 9). Mitä ohjauksella sitten tarkoitetaan? Ohjauksella voidaan ymmärtää tarkastelunäkökulmasta riippuen hyvinkin erilaisia asioita. Tässä kehittämishankkeessa ohjaus nähdään ensinnäkin Vehviläisen (2003, 11) tavoin aikuiskoulutuksen työmuotona, jossa ohjaajan ja opiskelijan yhteisenä tavoitteena on opiskelijan oppiminen, työelämäsuhteen tai elämäntilanteen koheneminen sekä uraa ja opintoja koskevien suunnitelmien ja päätösten tekeminen (Vehviläinen 2003, 11). Toisaalta ohjaus nähdään myös ohjaussuhdetta laajempänä kokonaisuutena: opetussuunnitelmiin ja yliopiston organisaatioon sitoutuvana toimintana ja ideologiana. Mitä suurimmassa määrin ohjauksessa on kyse vuorovaikutuksesta: ohjaajan ja opiskelijan välillä, laitoksen ja opiskelijan välillä, opetussuunnitelman ja opiskelijan välillä, ohjaajan ja opetussuunnitelman välillä jne. Ohjaus on siis hyvin vahvasti sitoutunut osaksi yliopiston toimintaa ja sitä kautta osaksi opiskelijan oppimisprosesseja ja oppimisympäristöä. Korkea-asteen ohjaus on ymmärrettävä toimintana, jossa on kyse yliopiston ydinprosessien sekä opiskelijan opiskelu-, oppimis-, ja asiantuntijuuden kehittämisprosessien yhteensovittamisesta (Nummenmaa & Lairio 2005, 9).

Erilaiset muutostekijät koulutusjärjestelmän rakenteissa sekä opetussuunnitelmissa korostavat ohjauksen, tiedottamisen ja neuvonnan merkitystä läpi koko koulutusjärjestelmän. Ohjaus on yhtäältä oppilaitoksen sisäisten ja ulkoisten käyttäjäryhmien palvelujärjestelmä, mutta toisaalta se on keskeinen oppilaitoksen

kehittämisen väline ja arvovalinta. Yksilötasolla ohjaus voidaan nähdä oppimisprosessina sekä auttamis- ja mahdollistamisprosessina. (Vuorinen & Sampson 2000, 47.) On kuitenkin tosiasia, että eri oppilaitoksissa ohjauksellisten peruspalveluiden määrä ja laatu vaihtelevat ja tämä asettaa eri oppilaitoksissa opiskelevat epätasa-arvoiseen asemaan. Tulisikin ottaa huomioon, että eri opiskelijoilla on erilaisia ohjauksellisia tarpeita ja myös valmiudet hyödyntää ohjauspalveluiden tarjontaa vaihtelevat. (Vuorinen & Sampson 2000, 48.)

2.2 Ohjauksen kehittäminen yliopistossa

Opintojen ohjauksen kehittäminen on määritelty 2000-luvulla yhdeksi korkeakoulujen tärkeimmistä kehittämiskohteista (Moitus ym. 2001, 18). Korkeakoulujen ohjauksen arviointiraportin mukaan ohjauksen käsitteestä, ohjausprosessista ja erilaisista teoreettisista malleista ei ole vielä käyty riittävästi keskustelua yhteisen näkemyksen luomiseksi ohjauksesta (Moitus ym. 2001, 23–24). Yliopistojen tutkintorakenneuudistus edellyttää ohjaukselta joustoa ja tehokkuutta. Opiskelijalle tulee taata riittävä ohjaus ja tuettu opiskelu uudistuneella opintopolulla. (Vuorinen ym. 2005, 12.)

Ohjauksen strategisen kehittämisen ensimmäisenä tehtävänä on selvittää, miten eri opiskelijoiden kysymyksiin vastataan opintopolun eri vaiheissa eli millaisia ohjaustarpeita opiskelijoilla on olemassa. Seuraavaksi arvioidaan, millaisia palvelumuotoja oppilaitos hyödyntää opiskelijoiden kysymyksiin vastaamisessa eli arvioidaan sitä, mikä on henkilöstön asiantuntemus ohjauksellisissa kysymyksissä ja miten henkilöstön koulutus on järjestetty. Tämän lisäksi arvioidaan käytettyjen toimintatapojen ja resurssien tarkoituksenmukaisuus suhteessa ensimmäisenä tehtävänä tehtyyn ohjauksen tarvekartoitukseen. Kolmanneksi selvitetään, miten opetussuunnitelmassa on huomioitu ohjaukselliset kysymykset opiskelijan opintopolun eri vaiheissa. (Vuorinen & Sampson 2000, 55.) Lopuksi pohditaan vielä, miten ohjaus liittyy organisaation kokonaisstrategioihin (Vuorinen & Sampson 2000, 56).

Lähtökohdaksi ohjaustoiminnan suunnittelussa on otettava se, miten ohjauksen perustehtävän laadun arviointi on järjestetty ja miten saatua arviointitietoa käytetään

toiminnan edelleen kehittämisessä. Ohjauksen kehittymisen perusedellytykset ovat huolellinen itsearviointi ja sitä tukeva ulkoinen arviointi. (Vuorinen & Sampson 2000, 56.)

Yliopiston ohjaustoiminta on organisaatioin näkökulmasta laajasti tulkiten palvelutoimintaa, joka kietoutuu yliopiston moniin ydinprosesseihin, esim. rekrytointiin, valintoihin, opetussuunnitelmaan, opetuksen ja tutkimuksen kokonaissuunnitteluun, oppimisen ohjaukseen ja työelämään siirtymiseen. Opiskelijan prosesseja taas ovat esimerkiksi opiskeluprosessit, oppimisprosessit, asiantuntijuuden kehittymisen prosessit sekä yksilön yleiset, elämään liittyvät kehitysprosessit. Haasteena onkin se, miten voidaan yhdistää sekä organisaation että yksilön prosessit siten, että sekä organisaatio- että opiskelijakeskeiset tavoitteet toteutuvat. Opintojen ohjauksen lähtökohtana on, että opiskelijalla on vastuu omista opinnoistaan, mutta yliopistolla on vastuu siitä, että opiskelijalla on mahdollisuus rakentaa itselleen mielekäs tutkinto. Yliopisto ja kukin laitos siis vastaavat siitä, että opiskelurakenne mahdollistaa mielekkään opiskeluprosessin syntymisen. Ohjauksen tehtävänä on luoda opiskelijalle tilaisuuksia tutkia omia kiinnostuksen kohteita, tavoitteita, osaamista, vahvuuksia sekä kehittymishaasteita. (Nummenmaa 2004, 112.)

Ohjauksen kehittämisessä on tärkeää pysyä ajan hermoilla. Opintojen ohjaus korkeakouluissa 2005 – seurantaraportissa korkeakoulut korostivat, että tulevaisuuden ohjaushaasteena on erityisesti eHops-työvälineiden kehittäminen sekä ryhmäohjauksen laajempi käyttö. Nykyisin eHopseja ja digitaalisia portfolioita kehitetään toisistaan erillisinä hankkeina, ilman keskinäisiä sisällöllisiä ja teknisiä rajapintoja. Opiskelijan kannalta olisi tärkeää kehittää yksi työväline, jolla voisi suunnitella ja seurata opintoja, pohtia omia tavoitteita opinnoille, tehdä itsearviointeja sekä myös huomioida urasuunnittelun näkökulma. (Vuorinen ym. 2005, 58.)

Opintojen ohjaus korkeakouluissa 2005 – seurantaraportin koonnut työryhmä esittää ohjauksen jatkokehittämisen pohjaksi seuraavat kolme peruseriaatetta:

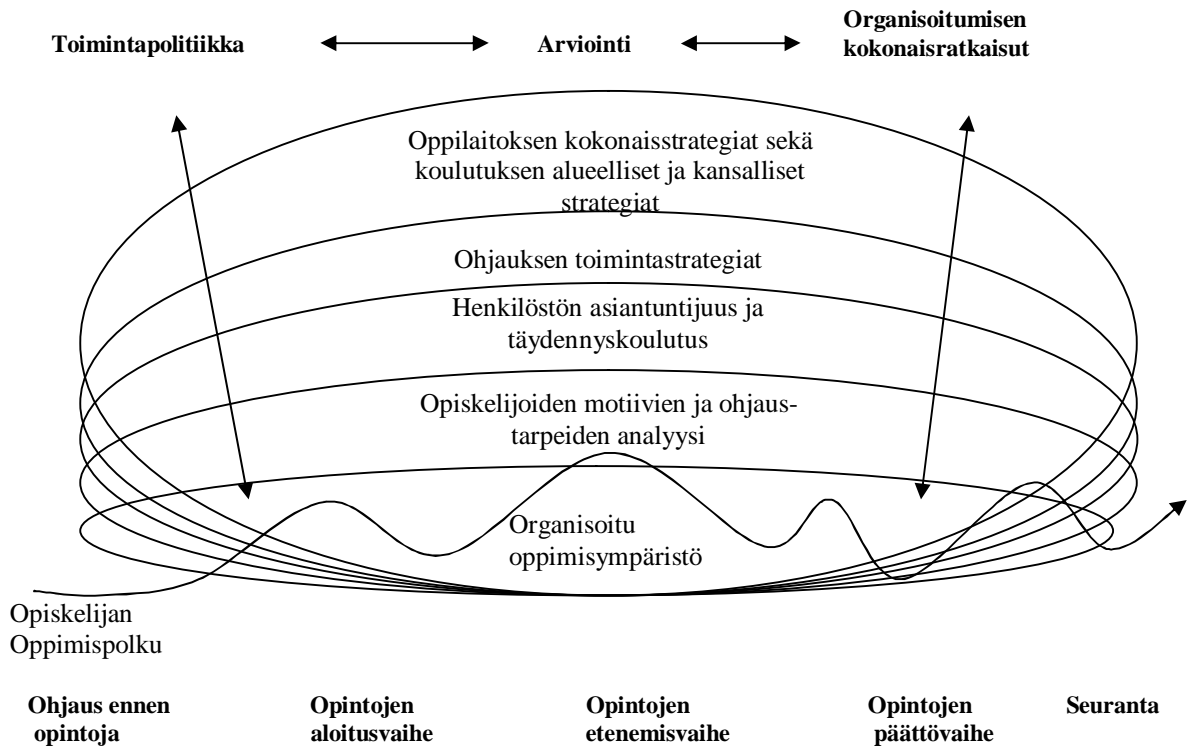
- 1) Opintojen ohjauksen tulee olla oleellinen osa korkeakoulujen opetusta
- 2) Henkilökohtaisia opintosuunnitelmia tulisi kehittää portfolio-tyyppisiksi, jolloin samanaikaisesti voidaan huomioida sekä opiskelun että urasuunnittelun tavoitteet

3) Ohjausta tulee tarjota vaihtoehtoisin menetelmin, jotta voidaan parhaiten vastata opiskelijoiden eri tarpeisiin. (Vuorinen ym. 2005, 59.)

2.3 Ohjauksen tavoitteet

Opintojen ohjauksen tavoitteet voidaan jakaa kahteen luokkaan: korkeakoulukeskeisiin ja opiskelijakeskeisiin tavoitteisiin. Korkeakoulukeskeiset tavoitteet liittyvät lähinnä määrällisiin tavoitteisiin, eli tutkinto- ja opintotavoitteisiin. Tällöin korostetaan mm. opintojen nopeuttamista ja tehostamista, opintoaikojen lyhentämistä sekä keskeytysten ehkäisemistä. Opiskelijakeskeiset tavoitteet sitä vastoin käsittävät esimerkiksi opiskelijan tukemista ja kannustamista tavoitteellisessa opiskelussa ja kehitymisessä oman alansa asiantuntijaksi. (Moitus ym. 2001, 24.) Käytännössä opintojaan aloittelevat opiskelijat ovat hyvinkin heterogeeninen joukko, jolla on erilainen lähtötaso, motivaatiopohja sekä ohjaustarve (Lairio & Penttinen 2005a, 20).

Ohjauksen tavoitteellinen jäsentäminen edellyttää useiden eri näkökulmien huomioimista. Oleellisia kysymyksiä ovat muun muassa sen pohtiminen, miten organisaatio vastaa opiskelijoiden tarpeisiin opintopolun eri vaiheissa, mitä ohjauspalveluja opiskelijalle tarjotaan sekä miten organisaation toiminnassa ja strategioissa on huomioitu ohjaukselliset kysymykset. (Tarkiainen & Vuorinen 1997, 37.) Ohjauksen kokonaisuus voidaan nähdä Tarkiaisen ja Vuorisen tavoin seuraavasti:

KUVIO 1. Ohjauksen ja neuvonnan kokonaisuuksien suunnittelu koulutusorganisaatiossa. Tarkiainen & Vuorinen (1997, 36)

Ohjaus on ytimeltään oppimisprosessi, jossa sekä opiskelijalla että ohjaajalla on oltava valmius oppia uutta, jotta ohjauksesta olisi hyötyä (Nummenmaa 2004, 121). Opinto-ohjauksen avulla on mahdollista tehostaa opiskelijoiden opiskelua kaikissa vaiheissa aina opintoihin hakeutumisesta työelämään siirtymiseen. Toimiva opinto-ohjaus ei ole tarpeellista pelkästään koulutuksen määrällisten tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta, vaan se lisää sekä henkilöstön että opiskelijoiden hyvinvointia ja vähentää opiskelun kuormittavuutta. (Saukkonen & Lairio 2006, 50.)

Ohjaus muodostaa yksilötasolla elinikäisen oppimisen perustan. Opiskelijaa ohjattaessa ohjaajan tulee huomioida opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet sekä aiemmat oppimiskokemukset. Tällöin ohjauksesta muodostuu opiskelijan tarpeista lähtevä opintojen, ammatillisen kasvun ja elämänhallinnan tukemiseen tähtäävä prosessi. On tärkeää, että ohjauksessa pyritään asettamaan opiskelijan oppimiselle tavoitteita. Oppimisen tavoitteet tukevat sitoutumista opintoihin, koulutusjärjestelmän toimivuutta ja tuloksellisuutta sekä jäsentävät koulutuksen ja työmarkkinoiden välistä suhdetta. (Vuorinen, Karjalainen, Mylly, Talvi, Uusi-Rauva & Holm 2005, 13.)

2.4 Ohjaus ja opetussuunnitelma

Ohjaus on vahvasti kytkeytynyt oppilaitoksen opetussuunnitelmaan ja sen kehittämistyöhön. Onkin tärkeää pohtia, a) miten suunniteltu opetussuunnitelma, b) toteutettu opetussuunnitelma ja c) toteutunut opetussuunnitelma on jäsennetty ohjauksen näkökulmasta. On myös selvitettävä, mikä on jokaisen henkilökunnan jäsenen vastuu ja tehtävä ohjaukseen liittyen. Koulutustarjonnan ja erilaisten koulutuksellisten väylien moninaisuuden vuoksi korkea-asteella tarvitaan entistä parempia ohjaus- ja neuvontapalveluja hopsien ja tutkintosuunnitelmien laatimisen tueksi. (Vuorinen & Sampson 2000, 48.)

1990-luvun lopulle saakka ohjaus kuvattiin opetussuunnitelmissa omana kokonaisuutena lähinnä toiminnallisella tasolla. Tästä seurauksena oli ohjauksen tarkastelu ohjaajan toimenkuvan kautta, jolloin ohjaus on erotettu opetuksesta ja oppimisen ohjaamisesta. Ohjaus on nähty ikään kuin omana oppiaineena. Kun valinnaisuus on jatkuvasti lisääntynyt, on myös ohjaus alettu nähdä eri tavalla. Nyt ohjaus onkin opetussuunnitelman rakenteen ydin, jonka ympärille kootaan hops erilaisten opintokokonaisuuksien avulla. Opetussuunnitelmissa ohjausta tulisi tarkastella myös strategisesti, jolloin ohjaus legitimoidaan laajemmin kuin pelkästään yhden ohjaajan toimenkuvan kautta. Samalla voidaan konkreettisesti kuvata oppilaitoksen perustehtävän kannalta mielekkäät ohjauksen ratkaisut. Ohjausta tulee myös tarkastella pitkäkestoisena kokonaisuutena ja käytännön toimintana, jossa tavalla tai toisella osallisina ovat opiskelijat, ohjaajat, oppilaitos ja yhteiskunta. (Vuorinen & Sampson 2000, 50.)

Oppilaitos voi myös laatia ohjaussuunnitelman osaksi laitoksen opetussuunnitelmaa. Ohjaussuunnitelmassa tulisi olla kaksi tasoa: strateginen ja toiminnallinen. Oppilaitosten kehittämisessä tulee ottaa huomioon ohjauksen, tiedottamisen ja neuvonnan strateginen suunnittelu. Tämä siksi, että tarvitaan erilaisia järjestelmiä ja työvälineitä, jotta voidaan jatkuvasti arvioida ja kehittää ohjausta. Myös kouluttautumisesta huolehtiminen on tärkeä osa ohjausta. (Vuorinen & Sampson 2000, 50.)

Ohjauksen mieltäminen keskeisenä osana oppimisympäristöjen kehittämistä edellyttää henkilökunnalta yhteistä näkemystä ohjauksen toimintatavoista, työnjaosta,

resurssoinnista ja hallinnosta. Lähtökohtana on, että ohjauksellisia palveluita on tarjolla kaikille. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että opiskelijat ovat tietoisia, millaisia palveluja on tarjolla ja kuka vastaa mistäkin organisaation toiminta-ajatuksen ja perustehtävän näkökulmasta. Tärkeää on, että oppilaitoksissa ei hyödynnetä ohjausstrategoiden kehittämisessä muualta omaksuttuja, valmiita malleja, vaan strategiat kehitetään aidosti vastaamaan kunkin oppilaitoksen omaa perustehtävää ja toimintakulttuuria. (Vuorinen & Sampson 2000, 51.)

Kun opintosuunnitelmissa on paljon valinnaisuutta, myös ohjauksen tarpeet lisääntyvät. Ohjaus on tällöin prosessi, jonka avulla opiskelija ottaa vastuuta päätöksistään ja tekee omien opintojensa kannalta järkeviä päätöksiä. Ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa omat mahdollisuutensa toimia ko. oppimisympäristössä. Tavoitteena on siis opiskelijan ohjaaminen autonomisuuteen. Ohjaus on prosessi, jossa etsitään ja tulkitaan eri vaihtoehtoja. (Vuorinen & Sampson 2000, 54.)

2.5 Hops opinto-ohjauksessa

Hops-lyhenteellä viitataan yleensä henkilökohtaiseen opinto-, opiskelu-, opetus- tai oppimissuunnitelmaan. Ei ole kuitenkaan aivan sama, puhutaanko hopsista opinto- tai oppimissuunnitelmana, sillä edellä mainituilla käsitteillä on painotuseroja. Kun puhutaan opetusnäkökulmasta, silloin hopsilla tarkoitetaan opetusta antavan tahon hyväksymää suunnitelmaa tutkinnon suorittamiseksi ja järjestämiseksi sekä opiskelun ohjauksen organisoimiseksi. Opiskelun ja oppimisen näkökulmat puolestaan viittaavat hopsiin opiskelijan ajankäytön ja opiskelutoiminnan suunnittelun ja reflektoinnin välillä. (Ansela, Haapaniemi & Voutilainen 2005, 87.) Jyväskylän yliopistossa hopsilla viitataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan.

Hopseista puhuttaessa on tärkeä erottaa kaksi eri näkökulmaa, rajattu hops ja avoin hops. Rajatulla hopsilla tarkoitetaan konkreettista suunnitelmaa opintojen etenemisestä. Käytännössä rajattu hops sisältää opintojaksojen valinnat ja opintojen etenemisen suunnittelun tutkintorakenteen mukaisesti. Avoimella hopsilla puolestaan viitataan hopsiin, jossa muun muassa analysoidaan aiempaa oppimista, kuvataan laadullisesti

oppimisprosesseja, kuvataan ajattelussa tapahtuneita muutoksia ja peilataan tieteellistä ja ammatillista kehittymistä. (Ansela, Haapaniemi & Pirttimäki 2005, 15.) Näin ollen avoin hops voidaan mieltää laajemmin opiskelijan elämäntilannetta, valintojen perusteita, urasuunnittelua ja elämäntavoitteita tarkastelevaksi kokonaisuudeksi (Periaatepäätös opinto-ohjaus ja opiskelusuunnitelmien laatimiseksi 2006)

Hopsin tarkoituksena on tehdä opiskelijalle ja opetuksen järjestäjille näkyväksi opiskelijan tekemät opintovalinnat ja niiden perustelut, antaa tietoa oppimisen etenemisestä ja opiskelun rajoitteista sekä antaa laadullista palautetta opetussuunnitelmista. Näin hopsien tavoite on edistää paitsi opiskelijan opintojen suunnittelua ja sujumista, myös organisaation tasolla kehittää opetuksen suunnittelua sekä tehostaa opintojen ohjausta. (Periaatepäätös opinto-ohjaus ja opiskelusuunnitelmien laatimiseksi 2006) Hopsien käyttöönoton tavoitteena on mm. mahdollistaa yksilöllisiä opintopolkuja, sitouttaa opiskeluun, jäsentää tehokkaammin opintoja, selkiyttää tutkintorakennetta opiskelijalle, tukea opintojen etenemistä elämän muutoksissa, lyhentää valmistumisaikoja sekä tukea työelämä- ja tutkimusvalmiuksien kehittymistä (Ansela, Haapaniemi & Pirttimäki 2005, 10.).

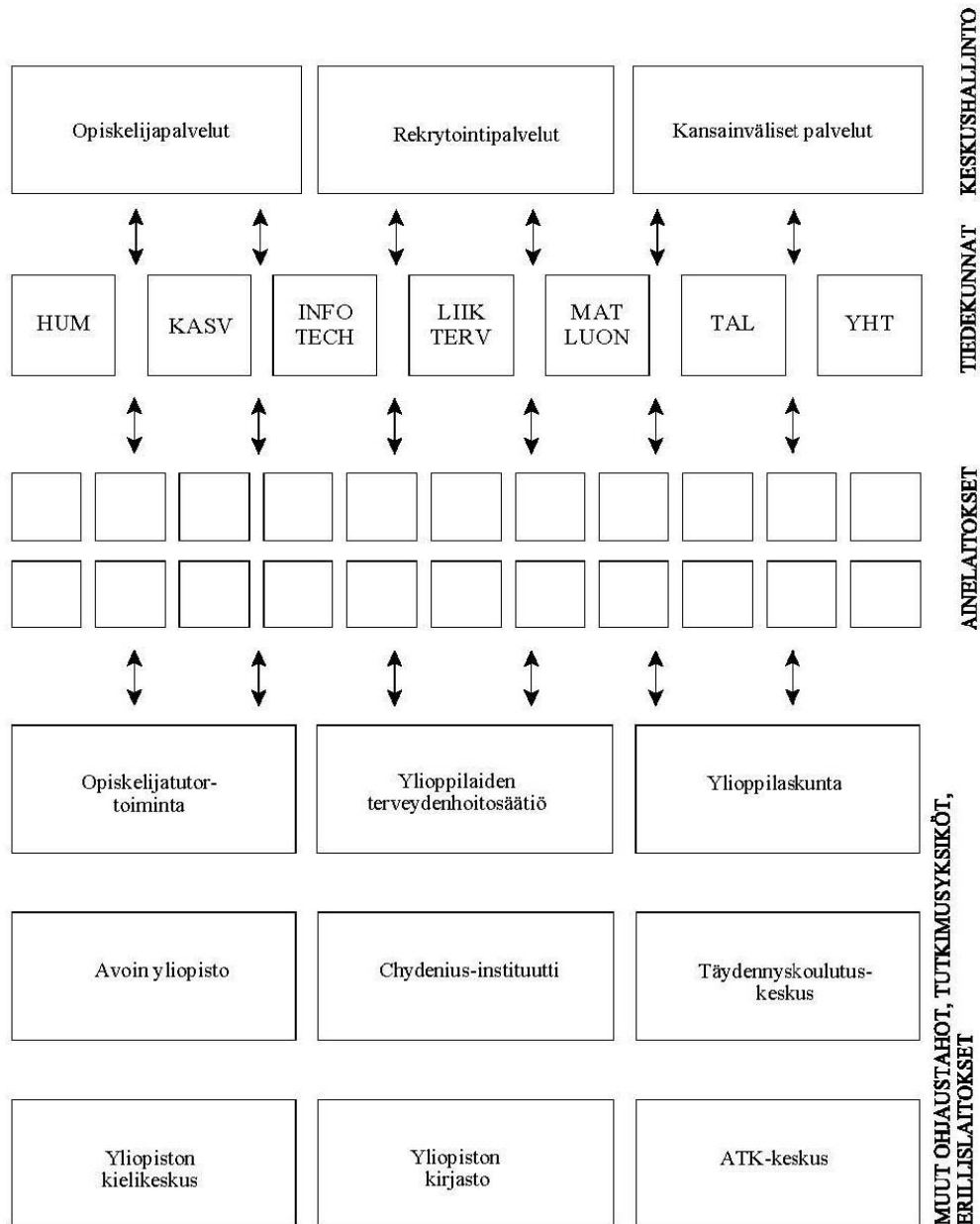
Eerolan ja Vadénin (2005, 83.) mukaan hopsien tulo yliopistoon saattaa merkitä parhaimmillaan tarkoituksenmukaista ajattelun ja ohjaamisen kulttuuria.

Ohjausjärjestelmän näkökulmasta hops-ilmion kautta voidaan rakentaa monitasoista ja -tahoista opintojen ohjausjärjestelmää, jossa huomioidaan sekä yliopisto-opiskelun konteksti että ydinprosessit. Ohjausjärjestelmä ei ole kuitenkaan jotain aivan uutta, sillä käytännössä sitä on luotu mm. huomioimalla ohjaustoiminnan kokonaisuus kaikilla tasoilla esimerkiksi hops-käytänteissä tai ohjauspalveluissa. Järjestelmän laajentamisen ja systematisoinnin sekä toiminnan koordinoinnin kautta pyritään vastaamaan sekä nykyisiin että uusiin ilmiöihin.

3 OHJAUS JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSSA

Ohjauksen eräs keskeisistä ongelmista on, että yliopistossa on paljon opiskelijalle näkymättömiä ohjausrakenteita (Lairio & Penttinen 2005a, 25). Näin ollen on tärkeää tehdä opiskelijalle (ja myös henkilökunnalle) näkyviksi ohjauksen olemassa olevat rakenteet ja kuvata keskeiset ohjauskäytänteet esimerkiksi ohjaussuunnitelman avulla. On tärkeää pohtia, milloin ohjausta annetaan, mitkä ovat ohjauksen vastualueet, mitkä ovat ohjauksen sisällöt ja tavoitteet sekä miten haluttuihin tavoitteisiin päästään (Lairio & Penttinen 2005a, 24).

Jyväskylän yliopistossa ohjausta antavia tahoja on useita, joita on jäsennetty seuraavasti opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelman perustelumuiistiossa (2002):

KUVIO 2. Jyväskylän yliopiston ohjaus- ja neuvontatahoja (Opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelman perustelumuistio 2002, 8.)

Keskushallinnon tasolla opiskelijapalvelut vastaavat erilaisista opintoneuvonnan, opintojen rekisteröinnin, opintotuen ja opintohallinnon kysymyksistä. Rekrytointipalvelussa taas keskitytään selkeästi uravalinnan ohjaukseen ja neuvontaan ja kansainvälisissä palveluissa tulevien ja lähtevien kansainvälisten opiskelijoiden ohjaukseen. Tiedekuntatasolla ohjaus- ja neuvontapalveluista vastaavat opintoasiainpäälliköt, jotka vastaavat mm. tiedekunnan koulutustarjontaa tai opiskelijavalintakriteereitä koskevista asioista. (Opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelman perustelumuistio 2002)

Laitostasolla opinto-ohjauksen koordinoinnista vastaa tavallisesti amanuenssi. Laitosten muu henkilöstö antaa opinto-ohjausta omaan erityisalaansa liittyvissä kysymyksissä. Muita ohjaustahoja ovat mm. YTHS, Avoin yliopisto, Ylioppilaskunta sekä Yliopiston kielikeskus. (Opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelman perustelumuistio 2002). Opiskelijalle kenties näkyvin tai keskeisin ohjaustaho on kuitenkin oma ainelaitos ja sen tarjoama ohjaus.

3.1 Holistinen, opiskelijakeskeinen malli ja opintopolkumalli

Jyväskylän yliopistossa ohjausta on haluttu jäsentää holistisen, opiskelijakeskeisen ohjausmallin avulla, jossa ohjaus jaetaan kolmeen tehtäväalueeseen: opiskelun ohjaukseen, uravalinnan ohjaukseen sekä persoonallisen kasvun tukemiseen. Ohjauksen jäsentäminen eri osa-alueiksi (ks. kuvio 3) auttaa turvaamaan sen, että opiskelijalle taataan hänen omasta kasvustaan ja kehityksestään riittävän monipuolisen ja yksilöllisen palautteen saaminen. Holistisuus merkitsee sitä, että kaikki oheisen mallin mukaiset osa-alueet tulevat huomioiduksi ohjauksessa. Tausta-ajatuksena on, että vaikka ohjaus mielletäänkin moniammatillisena verkostoyhteistyönä toteutettavaksi ohjaustoiminnaksi, toiveena on, että eri toimijat, erityisesti opetushenkilökunta, osallistuisivat enemmän ohjaukseen. Ohjauksessa tulisikin ottaa huomioon kaikki holistisen mallin ohjauksen osa-alueet, erilaiset ohjaukselliset tarpeet opintopolun eri vaiheessa sekä asiantuntijuuden jakaminen moniammatillisen verkostoajattelun mukaisesti. (Lairio & Penttinen 2005a, 25)

KUVIO 3. Jyväskylän yliopiston ohjausjärjestelmä holistisen opiskelijakeskeisen ohjausmallin mukaan jäsennehtynä (Jyväskylän yliopiston opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelma. Perustelumuuisto 2002, 16). Alun perin mallin ovat kehittäneet Watts & van Esbroeck 1998.

Holistisessa mallissa opiskelijan lähin ohjaustaho on laitoksen opetushenkilöstö. Opettajan ohjaustyön tukena toimivat puolestaan ammatillisesti erikoistuneet ohjauspalvelut, jotka pyrkivät vastaamaan yksilöllisiin ohjaustarpeisiin. Ohjauksen erityisasiantuntijuus on mallissa porrastettu siitä syystä, että opiskelijan ohjaustarpeet nähdään eriasteisina. Onkin tärkeää, että eri ohjausalueilla tapahtuva ohjaus, esimerkiksi opintojen ohjaus, uravalinnan ohjaus ja henkilökohtaisen kasvun tukeminen, integroituisivat eri toimijoiden välisessä yhteistyössä. (Lairio & Penttinen 2005b, 232.)

3.2 Opintopolkumalli

Opintopolkumallin keskeisin periaate on, että opiskelijalla on oikeus saada ohjausta kaikissa opintopolkunsa vaiheissa. Opiskelijan kannalta toimiva ohjaus tarkoittaa sitä, että hänellä on käytettävissä riittävästi ohjauspalveluja tulevaisuuden suunnittelun ja päätöksenteon tueksi. Toisaalta oleellista on se, että palvelut ajoittuvat sopivasti opiskelijan opintopolun eri vaiheisiin. (Opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelman perustelumuistio 2002, 14.) Vuorisen (1998, 50) mukaan nämä opintopolun ohjausvaiheet ovat:

1. Ohjaus ennen opintoja
2. Ohjaus opintojen alkuvaiheessa
3. Ohjaus opintojen etenemisvaiheessa
4. Ohjaus opintojen päättövaiheessa ja siirtyminen työmarkkinoille sekä
5. Seuranta

Näissä opintopolun vaiheissa opiskelijalla tulisi olla mahdollisuus ohjauskeskusteluun seuraavista teemoista:

1. Itsetuntemus – tietoisuus henkilökohtaisista ominaisuuksista (esim. taidoista, arvoista, asenteista ja kvalifikaatioista), jotka jäsentävät opiskelijan suhdetta omaan persoonaansa.
2. Tietoisuus toimintaympäristön mahdollisuuksista ja vaatimuksista
3. Päätöksenteon oppiminen – tietoisuus päätöksenteon prosesseista ja tietoisuuden oppiminen
4. Elämään liittyvien muutosten kohtaaminen – tietoisuus omien päätösten merkityksestä elämässä eteen tuleviin muutostilanteisiin ja tietoisuus ratkaisuista, jotka liittyvät uuteen elämäntilanteeseen siirtymiseen. (Vuorinen 1998, 50; Opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelman perustelumuistio 2002, 14-15.)

Opintopolkumalliin integroitavaan ohjaukseen sisältyy kaksi ulottuvuutta: toiminnan sisältö ja toimintaprosessi. Sisällön yhteydessä tuetaan opiskelijan kasvua ja kehitystä sekä opintoja ja/tai urasuunnittelua koskevaa päätöksentekoa. Prosessiin liittyen tuetaan opiskelijan kykyä tunnistaa ne vaiheet, jotka liittyvät tulevaisuutta koskevaan päätöksentekoon. (Opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelman perustelumuistio 2002, 15.)

Opintopolkumallin soveltaminen edellyttää sen selvittämistä, miten laitos kartoittaa opiskelijoiden ohjaustarpeita ja motiiveja hakea ohjausta, mitkä tekijät yliopiston ulkoisessa ja sisäisessä toimintaympäristössä vaativat toimintastrategioiden uudelleenarviointia, sekä millaiset ovat hallinnon, opiskelijoiden ja opiskelijoiden ohjaukseen liittyvät arvot, motiivit ja tarpeet. Tämän arviointityön jälkeen on paikallaan tarkastella ohjaukseen liittyviä resursseja sekä ohjauksen kokonaisuuteen vaikuttavia muutostekijöitä sekä arvioida nykyisten ohjauksikäytänteiden suhdetta ohjauksen ja neuvonnan perustehtävään. On tärkeää tarkastella myös sitä, miten opetussuunnitelmissa ja tutkintovaatimuksissa on huomioitu ohjaukselliset kysymykset. (Saukkonen & Lairio 2006, 48–49.)

3.3 Opinto-ohjauksen suunnitelma

On tärkeää, että opiskelijoiden ohjausta varten on olemassa koko opintopolun kattava ohjaussuunnitelma (ohjaus ennen opintoja, ohjaus opintojen alkuvaiheessa, ohjaus opintojen etenemisvaiheessa, ohjaus opintojen päättövaiheessa ja siirtymisessä työmarkkinoille sekä sijoittumisen seuranta) (Lairio & Penttinen 2005a, 23).

Opinto-ohjauksen suunnitelman laatiminen on osa laitoksen toiminnan kokonaisvaltaista kehittämistä ja näin ollen myös osa yliopiston laatutyötä. Yliopiston hallitus on 15.3.2006 velvoittanut kaikkia opetusta tarjoavia yksiköitä laatimaan opinto-ohjauksen suunnitelman. (Saukkonen & Lairio 2006, 50.) Tavoitteena on, että opinto-ohjauksen suunnitelma toimii arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Jyväskylän yliopiston hallitus velvoittaa antamassaan periaatepäätöksessä tiedekunnat ja laitokset laatimaan opinto-ohjauksen suunnitelman, jossa kuvataan opinto-ohjauksen keskeiset periaatteet ja käytännöt. Opiskelijat puolestaan laativat henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, hopsin, jolla tarkoitetaan opiskelijan laatimaa ja laitoksen opinto-ohjauksen suunnitelmassa määritellyllä tavalla koottua opiskelun suunnitelmaa ja siihen

liittyvää dokumentointia. (Periaatepäätös opinto-ohjaus- ja opiskelusuunnitelmien laatimisesta 2006)

Yliopiston hallituksen periaatepäätökseen on kirjattu kymmenen kohtaa, joista laitosten tulee kertoa opinto-ohjauksen suunnitelmassa:

1. Mitkä ovat opinto-ohjauksen periaatteet sekä opinto-ohjauksen määrälliset ja laadulliset (sisällölliset) tavoitteet
2. Mitkä ovat opinto-ohjaukseen käytettävät resurssit
3. Miten opinto-ohjauksen suunnitelma laaditaan, miten ja kuinka usein se päivitetään sekä kuka vasta näistä toiminnoista.
4. Miten yksikön opiskelijat osallistuvat opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelman laatimiseen
5. Ohjeet hopsin laatimiseen
6. Kuinka hops-ohjaajia ja tutoreita koulutetaan tehtäviinsä ja kuinka heitä tuetaan ohjausosaamisessa
7. Miten hopsit käsitellään. Kuinka selvitetään ja vahvistetaan suunnitelmien toteuttamiskelpoisuus ja kuinka siitä tiedotetaan opiskelijoille. Miten suunnitelmia voi tarkistaa tai muuttaa ja kuinka muutokset kirjataan suunnitelmiin
8. Ketkä osallistuvat opiskelusuunnitelmien käsittelyyn ja mitkä ovat heidän oikeutensa. Kuka tai ketkä hyväksyvät hopsit
9. Mitkä ovat hopsin laatimisen välineet, miten dokumentteja säilytetään ja hallinnoidaan siten, että opiskelijoiden oikeusturva toteutuu
10. Millä tavoin huolehditaan siitä että jokainen opiskelija ja opinto-ohjauksessa osallisena oleva henkilökunnan jäsen saa riittävästi tietoa opinto-ohjauksesta, sen perusteista, toimintatavoista ja käytänteistä sekä hapseista, niiden laatimisesta, hops-ohjauksesta ja hopsien hyväksymisestä. (Periaatepäätös opinto-ohjaus- ja opiskelusuunnitelmien laatimisesta 2006; Ohje yksiköiden opinto-ohjauksen suunnitelman laatimiseksi 2006)

4 KEHITTÄMISHANKE JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON VARHAISKASVATUKSEN LAITOKSELLA

4.1 Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatuksen laitos

Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatuksen laitoksella koulutetaan kasvatustieteen kandidaatteja ja maistereita. Pääaineena opiskelijoilla on varhaiskasvatustiede. Opiskelijoita laitoksella on noin 300 ja henkilökuntaa noin 30. Kasvatustieteen kandidaatin tutkinnossa opiskelijoilla on mahdollisuus valita joko lastentarhanopettajan kelpoisuuden tuottava lastentarhanopettajan koulutuksen suuntautumisvaihtoehto tai tiedepainotteinen varhaiskasvatuksen yleinen suuntautumisvaihtoehto. Maisterin tutkinto puolestaan rakentuu kandidaatin tutkinnolle ja tuottaa jatko-opintokelpoisuuden. Päätoiminen opiskelija voi suorittaa kandidaatin tutkinnon kolmessa vuodessa ja maisterin tutkinnon kahdessa vuodessa.

Laitos kuvaa itseään avainsanoilla pedagogisuus, monitieteinen tutkimus, kasvatuskumppanuus sekä kansainvälisyys. Laitoksen tavoitteena koulutuksessa ja tutkimuksessa on lasten hyvinvoinnin ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen varhaiskasvatuksessa. Työskentelytavoissa korostetaan vahvasti dialogisuutta.

4.2 Hankkeen tavoitteet ja käytännön toteutuksen kuvaus

Tämän hankkeen käytännön toteutus kytkeytyy läheisesti varhaiskasvatuksen laitoksella toukokuussa 2006 käynnistettyyn laajaan kehittämishankkeeseen ”Ohjaus varhaiskasvatuksen asiantuntijuuden kehittämisessä – kehittäminen, systemaattinen dokumentointi, arviointi ja seuranta”, jonka toteuttamiseen laitos sai rahoitusta Jyväskylän yliopiston OPLAAppro -opetuksen laatuhankkeelta. Ohjaushankkeen päätavoitteina ovat 1. ohjauskäytänteiden kartoittaminen, ohjauksen dokumentointi, arviointi ja seuranta sekä akateemisen hopsin kehittäminen ja 2. arviointitiedon

kerääminen opiskelijoilta laitoksen koulutuksen laadun indikaattoriksi ja opetuksen kehittämisen pohjaksi.

Tässä kehittämishankeraportissa tehtävänä on kuvata laajempaan ohjaus-hankeeseen liittyen sen kahta osa-aluetta: 1. Opinto-ohjauksen suunnitelman laatimista ja 2. Akateemisen hopsin kehittämistä Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatuksen laitokselle.

1. *Opinto-ohjauksen suunnitelman laatiminen.* Hankkeen ensimmäinen tehtävä on laatia Jyväskylän yliopiston antaman ohjeistuksen mukainen (Ks. luku 3.3) opinto-ohjauksen suunnitelma varhaiskasvatuksen laitokselle. Siinä kuvataan laitoksen ohjauksen käytänteitä ja periaatteita. Ohjaussuunnitelman yhtenä tavoitteena on toimia apuvälineenä ohjauksen laadun ja systemaattisen etenemisen arvioinnissa. Keskeistä on myös pohtia ohjauksen näkyväksi tekemistä ohjausta antavien kesken: kuka antaa ohjausta, millaista ohjausta annetaan ja miten ohjataan. Ohjaussuunnitelma kokoaa laitoksen ohjauksen käytänteitä yhteen dokumenttiin, mikä mahdollistaa jatkossa niiden tarkoituksenmukaisuuden, toimivuuden ja laadun arvioinnin. Näin ollen on mahdollista kehittää ohjausta entistä toimivammaksi, systemaattiseksi järjestelmäksi.
2. *Akateemisen hopsin kehittäminen.* Varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmassa ohjaus on keskeistä. Ohjaus nähdään tärkeäksi välineeksi opiskelijan asiantuntijuuden kehittymisen prosessissa. Tämän hankkeen tavoitteena on pohtia, mikä on akateeminen hops, jäsentää siihen liittyviä toimintaperiaatteita ja sisältöjä sekä kehittää akateemista hopsia siten, että se tukee opiskelijan oppimisprosessia. Akateemisessa hopsissaan opiskelija kuvaa oman asiantuntijuutensa piirteitä ja kehittymistä. Sitä kautta akateeminen hops hyödyttäisi opiskelijaa itseään sekä myös laitoksen opetuksen arviointia ja kehittämistä. Akateemisen hopsin avulla opiskelija arvioi oman asiantuntijuutensa kehittymistä läpi koulutuksen. Oppiskelija tekee itselleen ja muille näkyväksi omaa asiantuntijuuttaan, oppimistaan ja samalla rakentaa omaa ammatillista identiteettiään.

Hankkeen taustalla on laitoksen monivuotinen kehittämistyö sekä erityisesti lukuvuonna 2005–2006 tehty hopsien kehitystyö. Vaikka hankkeen käytännön toteutus ajoittuikin suhteellisen lyhyelle aikavälille (toukokuu-joulukuu 2006), yhteistä visiota kehittämisen suunnasta on työstetty jo pitkään.

Käytännössä hankkeen toteutus on ollut varhaiskasvatuksen laitoksen opetuksen kehittämisryhmän, Oplaapro:n koordinoimaa. Työryhmässä on käyty keskustelua ja tehty linjauksia hankkeen etenemiseen ja sisältöihin liittyen. Työryhmä kommentoi eri vaiheissa olevia työpapereita ja yhteisen keskustelun kautta prosessissa päästiin eteenpäin. Ohjaukseen koontia, opiskelija- ja opettajahaastattelua sekä hankeraportin (Vuoristo 2007) työstämistä varten laitokselle palkattiin hanketta varten saadun rahoituksen turvin harjoittelija. Minun vastuullani on ollut akateemisen hopsin ja opinto-ohjauksen suunnitelman työstäminen Oplaapro-työryhmää ja sen puheenjohtajaa konsultoiden. Lisäksi keskustelua on käyty laitoksen koko henkilöstön ja myös opiskelijoiden kanssa. Kyseessä on siis ollut monen eri toimijan yhteistyöprosessi, jonka tuloksia seuraavaksi esitellään.

5 OPINTO-OHJAUKSEN SUUNNITELMA

5.1 Opinto-ohjauksen suunnitelman laatiminen

Seuraavassa kuvataan lyhyesti laitoksen opinto-ohjauksen suunnitelmaa ja sen sisältöjä.

Opinto-ohjauksen suunnitelma laadittiin varhaiskasvatuksen laitoksen Oplaapro-työryhmässä, dialogisena prosessina, johon myös koko työyhteisö ja opiskelijat osallistuivat. Apuna opinto-ohjauksen suunnitelman laatimisessa käytettiin laitoskokouksessa 5.12.2006 opiskelijoiden ja henkilökunnan hyväksymää ”Ohjaukseen käytännöt varhaiskasvatuksen koulutuksessa”-raporttia (Vuoristo 2007). Samaisessa laitoskokouksessa hyväksyttiin opinto-ohjauksen suunnitelman koostaminen

em. raportin pohjalta. Valmis opinto-ohjauksen suunnitelma hyväksytään virallisesti tammi-helmikuussa 2007 opiskelijoiden Varkaat-ainejärjestön hallituksessa sekä henkilöstökokouksessa. Opinto-ohjauksen suunnitelmaa päivitetään jatkossa joka vuosi, elokuussa. Suunnitelman toteutumisen seurannasta, suunnitelmaan liittyvästä tiedotuksesta ja päivityksestä sekä suunnitelman pohjalta tehtävästä kehitystyöstä vastaa varhaiskasvatuksen laitoksen Oplaapro-työryhmä.

5.2 Opinto-ohjauksen filosofiaa

Varhaiskasvatuksen laitoksen keskeinen pedagoginen ja yhteisöllinen toimintaperiaate on dialogisuus, joka on valittu laitoksen pitkäaikaiseksi kehittämiskohteeksi. Valinta tapahtui opiskelijoiden, opettajien ja työelämän edustajien yhteistyön ja keskusteluiden perusteella. Dialogisuudella tarkoitetaan sellaista vuorovaikutusta, joka tukee jokaisen henkilön osallistumista toimintaan. Vuorovaikutuksessa keskeisinä tekijöinä ovat avoin ja luottamuksellinen keskustelukulttuuri, jaettu asiantuntijuus, kumppanuus, kriittinen pohdinta, tasa-arvoisuus ja vastavuoroisuus. Toiminnan tasolla dialogisuus konkretisoituu erilaisina vuorovaikutteisina yhteistyökäytänteinä.

Dialogisuus ohjauksessa

Opintojen ohjauksessa dialogisuuden periaatteet konkretisoituvat monin tavoin. Ensinnäkin opiskelijoiden ohjausprosessissa yhtenä tärkeänä lähtökohtana on opiskelijälähtöisyys. Tällä tarkoitetaan mm. sitä, että opinto-ohjauksessa pyritään mahdollisuuksien mukaan huomioimaan opiskelijoiden yksilölliset (ohjaus) tarpeet ja opiskelijoita tuetaan opinnoissa heidän opintopolkunsa ajan riittävässä määrin. Laitoksella keskeisenä periaatteena on, että koko henkilökunnalla on vastuu opinto-ohjauksesta.

Opiskelijälähtöisyyteen liittyy oleellisesti myös opiskelijan kunnioittaminen ja arvostaminen. Tämä tulee näkyväksi erityisesti ohjausvuorovaikutuksessa, jossa korostuvat avoimuus, rehellisyys ja luottamuksellisuus. Ohjausta ei nähdä yksisuuntaisena vuorovaikutuksena opettajasta opiskelijaan, vaan siinä korostuvat

vastavuoroisuus, molempien vastuu ohjauksen etenemisestä ja pyrkimys yhteisen ymmärryksen saavuttamiseen. Ohjaukseen ja sen laatuun on haluttu panostaa varhaiskasvatuksen laitoksella, sillä ohjauksen merkitys opiskelijan asiantuntijuuden kehittymisen tukemissa nähdään tärkeänä. Ohjaus nähdään työmuotona, jossa opiskelijan ja ohjaajan yhteisenä tavoitteena on opiskelijan oppiminen, työelämään valmistautuminen sekä uraa ja opintoja koskevien suunnitelmien ja valintojen tekeminen.

Laitoksella opintojen ohjausta on kehitetty laitoksen olemassaolon ajan systemaattisesti. Keskeisenä periaatteena kehittämisessä ovat olleet opiskelijan opintojen kokonaisuuden jäsentäminen sekä tavoitteellinen ja suunnitelmallinen ohjaus opintopolun aikana. Ohjaus nähdään opiskelijan oppimistoiminnassa yhtenä keskeisenä elementtinä. Erityisenä ohjauksen ja uusien ohjauskäytänteiden kehittämisen kenttänä on toiminut monen vuoden ajan ohjattu harjoittelu. Myös hops-ohjauksella on laitoksella pitkät perinteet.

5.3 Keskeiset opinto-ohjauksen tavoitteet, toimintatavat ja käytänteet

Opinto-ohjauksen kokonaisuutta on kuvattu tiivistetysti liitteessä 1.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen peruslähtökohtana ovat opiskelijan tukeminen ja ohjaaminen hänen opintopolkunsa ajan. Ohjauksella nähdään olevan tärkeä merkitys opintojen sujumisen ja tutkinnon valmistumisen kannalta. Opintojen systemaattiseen etenemiseen ja opiskelijoiden tukemiseen onkin panostettu laitoksella viime vuosina paljon. Yksi keskeinen toimijataho opintojen kokonaisuuden jäsentämisessä ovat teemaryhmät eli kunkin vuosikurssin opetuksesta vastaavien opettajien yhteistyöryhmät, joissa myös opiskelijat ovat edustettuina. Teemaryhmissä suunnitellaan yhteisesti esimerkiksi infot opiskelijoille, opetusjärjestelyt, opintojen eteneminen, tenttien ja tehtävien ajoitukset sekä seurataan kunkin vuosikurssin opintojen etenemistä. Erityistä huomiota on kiinnitetty siihen, että opiskelijoiden opinnot muodostavat johdonmukaisesti ja joustavasti etenevän

kokonaisuuden ja erilaiset siirtymät (vuosikurssilta toiselle ja KK-vaiheesta KM-opintoihin) toteutuisivat saumattomasti.

Opintojen ohjauksen päätavoitteina ovat näin ollen opiskelijan oppimisprosessin sekä asiantuntijuuden rakentumisen tukeminen. Pyrkimys näihin tavoitteisiin näkyy laitoksen kaikessa toiminnassa aina yksittäisen opintojakson suunnittelusta koko laitoksen toimintaa linjaavien strategioiden laatimiseen saakka. Erilaiset työryhmät (OplaaPro-työryhmä, Harke-työryhmä, OPS-työryhmä) ja teemaryhmät kiinnittävät huomiota päätavoitteiden toteutumiseen käytänteiden ja toiminnan tasolla. Koko henkilökunta (yhdessä opiskelijoiden kanssa) pyrkii jatkuvasti arvioimaan ja kehittämään olemassa olevia toimintakäytänteitä siten, että ne muodostaisivat laitoksen perustehtävän suhteen mahdollisimman tarkoituksenmukaisen ja johdonmukaisen, laadukkaan kokonaisuuden.

Opinto-ohjaus käytännössä

Laaja-alainen opinto-ohjaus ja opintoneuvonta ovat lähinnä amanuenssin vastuulla. Amanuessi ohjaa opiskelijoita esim. alkuinfoissa vuosikurssitasolla ja tämän lisäksi hänen tehtäviinsä kuuluu opiskelijoiden yksilöohjausta esim. tutkintorakenteeseen ja opintojen kokonaisuuteen, sivuainevalintoihin tai muihin opintojen etenemisen ja rakentumisen kysymyksiin liittyen. Amanuessi myös vastaa opiskelijoiden opintosuunnitelmien ”räätälöinnistä” erilaisissa erityistilanteissa, kuten opiskelijavaihdon ja opiskelutaukojen yhteydessä sekä opintojen korvaavuuksista. Opinto-ohjaukseen liittyen amanuenssilla on näin ollen laaja-alaisin ja monipuolisin tehtäväkuva. Koulutussihteeri toimii monissa asioissa amanuenssin apuna. Koulutussihteerin tehtäviin kuuluvat muun muassa opintoihin liittyvistä asioista tiedottaminen ja opintoneuvonta. Laaja-alainen opinto-ohjaus kuuluu osin myös teemaryhmien puheenjohtajien ja opettajamentorien vastuulle.

Pienryhmäohjausta käytetään monipuolisesti useiden erilaisten opintojaksojen yhteydessä. Opettajat hyödyntävät pienryhmäohjausta esimerkiksi harjoittelujen, hopsien laatimisen ja tutkielmaopintojen ohjaamisen yhteydessä. Opiskelijan on mahdollista saada myös *henkilökohtaista yksilöohjausta* useimpien kurssien yhteydessä. Eniten henkilökohtaista ohjausta sisältyy harjoittelujen sekä opinnäytetöiden ohjaamiseen.

Opiskelijoiden ohjaus ei ole aina virallista tai sovittua ohjausta, vaan usein myös *spontaanit keskustelut* toimivat ohjauksen kenttänä.

5.4 Opinto-ohjaukseen käytettävät resurssit, työnjako ja vastuut

Varhaiskasvatuksen laitoksen opetussuunnitelma sisältää yliopisto-opinnoiksi poikkeuksellisen runsaasti opintojen ohjausta. Näkyvimvät ohjauskeskittymät ovat hops-ohjaus, opetusharjoitteluiden ohjaus sekä opinnäytteiden ohjaus. Koko henkilökunta osallistuu opiskelijoiden ohjaukseen. Ohjaus on pyritty resurssoimaan mahdollisimman tarkasti opetushenkilökunnan työsuunnitelmiin. Laitoksen tavoitteena on kuitenkin jatkossa pyrkiä arvioimaan ohjausta ja siihen käytettäviä resursseja tarkasti, jotta mahdolliset ohjauksen päällekkäisyydet saadaan minimoitua ja ohjausresurssien käyttö tehostettua.

Hallinto henkilökunta, eli amanuenssi, koulutussihteeri sekä osasto- ja toimistosihteerit, ohjaa opiskelijoita pääasiassa opetusjaksojen ulkopuolella. Hallinto henkilökunnan ohjaus on kokonaisvaltaista, tutkintoihin liittyvää opinto-ohjausta. Tehtäviin kuuluvat muun muassa opiskelijoiden infot, hopsien tukikeskustelut, erilainen neuvonta ja opastus sekä opintohallinnolliset asiat.

Opetus- ja tutkimushenkilökunnan tehtävät ovat määräytyneet hyvin yksilöllisesti, pääasiassa opetustehtävien mukaan. Opetus- ja tutkimushenkilökunta ohjaa opiskelijoita eri opintojaksoilla, tukee opiskelijan asiantuntijuuden kehittymistä harjoitteluissa sekä ohjaa tutkielmaopinnoissa.

5.5 Tiedotus opinto-ohjauksesta

Optima-oppimisympäristö on henkilökunnan ja opiskelijoiden yhteinen tiedotuskanava, jota hyödynnetään aktiivisesti (esim. tiedottaminen yhteisistä asioista, ohjeiden

antaminen, kysymyksiin vastaaminen, erilaisen materiaalin jakaminen) varhaiskasvatuksen laitoksen ohjaustyössä. Optiman ohella kurssi- ja opintotietojärjestelmä Korppi toimii jo jossain määrin opiskelijoiden ohjauksen välineenä (tulevaisuudessa Korpin merkitys ohjauksessa tulee kasvamaan). Korpissa opiskelija ilmoittautuu opintojaksoille, seuraa opintojensa etenemistä, selaa lukujärjestystään ja laatii hopsin. Varhaiskasvatuksen laitoksen Internet-sivuja käytetään myös jossakin määrin opinnoista tiedottamiseen. Sieltä löytyvät esimerkiksi opetussuunnitelman ja opinto-oppaan elektroniset versiot sekä henkilökunnan yhteystiedot. Muita tiedottamisen kanavia ovat mm. lukukauden aloitusinfot sekä opintojaksojen aloitukset.

5.6 Palautteen kerääminen

Varhaiskasvatuksen laitoksella kerätään säännöllisesti erilaista palautetta laitoksen opetukseen ja koulutuksen kokonaisuuteen liittyen. Jokaiselta opintojaksolta kerätään palautetta opetuksesta ja opintojakson kokonaisuudesta. Lisäksi vuosittain toteutetaan laitosarvioinnit eri teemoista. Keväällä 2007 toteutettavan laitosarvioinnin teemana on ohjaus. Laitosarvioinnin tulokset kootaan ja käydään tarkasti läpi yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opiskelijoiden ainejärjestö Varkaat antaa opinnoista ja järjestelyistä säännöllisesti palautetta johtoryhmälle, erityisesti ennen laitoskokouksia. Myös opettajat arvioivat laitoksen toimintaa ja opetusta lähes vuosittain. Syksyllä 2006 lähetettiin laitokselta valmistuneille alumneille ensimmäinen palautekysely. Jatkossa on tavoitteena, että jokainen laitokselta valmistunut arvioisi koulutuksen kokonaisuutta. Saatua palautetta arvioidaan huolella ja sitä hyödynnetään laitoksen ja opetuksen kehittämisessä entistä paremmaksi, toimivammaksi ja laadukkaammaksi.

5.7 Hops

Hops ja eHops. Opintojen ohjaus ja hopsien tekeminen ovat olleet erityisen tärkeitä laitoksen perustamisesta saakka niille opiskelijoille, joiden opiskelussa on ollut erityistilanteita tai poikkeuksia, muiden samalla vuosikurssilla olevien opintoihin verrattuna. Vuodesta 1997 lähtien henkilökohtaiset opiskelusuunnitelmat alettiin laatia opiskelijoiden toivomuksesta systemaattisesti kaikille kasvatustieteen maisteriopinnoissa (KM/2v.) aloittaville. Kasvatustieteen kandidaatti- tai maisteriopinnoissa (KK/3v ja KM/5v) oleville opiskelijoille ei ollut laadittu systemaattisesti hopseja ennen syksyä 2005.

Vuonna 2003 uuteen tutkintorakenteeseen siirtymisen yhteydessä varhaiskasvatuksen laitoksella asetettiin tavoitteeksi, että syksyyn 2006 mennessä kaikille opiskelijoille laadittaisiin hops. Tähän tavoitteeseen liittyen syksyllä 2005 päätettiin osallistua yliopistolla järjestettyyn eHopspilotointiin. Kurssi- ja opintotietojärjestelmä Korppiin kytkeytyvän eHopsin etuna paperiversiohopsiin verrattuna nähtiin dokumentoinnin ja päivitettävyyden helppous. Tavoitteena oli, että opiskelija ottaa heti alusta alkaen aktiivisen roolin oman opiskelupolkunsa määrittelijänä. Syksyllä 2005 kaikki laitoksella aloittaneet uudet opiskelijat (KM/5v.) laativat oman opintosuunnitelmansa eHopsina. eHopsien laatiminen juuri tälle opiskelijaryhmälle oli perusteltua senkin tähden, että he olivat ensimmäinen vuosikurssi joka aloitti opiskelun uuden opetussuunnitelman ja uuden tutkintorakenteen mukaisina opintopisteopiskelijoina. Opettajamentorit, amanuenssi ja koulutussihteeri olivat alusta asti aktiivisesti opiskelijoiden tukena hopsauksessa, jolloin opintojen ”tekninen rakentuminen” ja opinto-ohjaus yhdistyivät dialogisessa vuorovaikutuksessa.

5.7.1 Ohjeistukset Hopsin laatimiseen ja Hops- koulutus

Sekä henkilökunta että opiskelijat ovat saaneet koulutusta hopsin laatimiseen. Henkilökunta on osallistunut useampana vuonna Virtuaaliyliopiston järjestämiin hops-koulutuksiin, jonka pohjalta on voitu myös ohjata ja ohjeistaa opiskelijoita hopsin laatimisessa. Lisäksi opettajamentorit ovat saaneet omaa koulutusta hopsaamisen kysymyksiin ja eHopsiin liittyen. Opiskelijoita on ohjattu hopsaamiseen liittyvissä

kysymyksissä VARY001 ja VARY006-jaksoilla, joilla hopsit on laadittu. Lisäksi opiskelijat ovat saaneet paperilla Korpin eHops-ohjeet ja heitä on koulutettu erityisesti eHops-pohjan käyttöön liittyen.

5.7.2 Hopsien käsittely

Opintosuunnitelmien toteuttamiskelpoisuuden arviointi on erityisesti mentoropettajien vastuulla. Opiskelijat laativat ensimmäisen eHopsinsa ennen pienryhmäkeskustelua. Tässä keskustelussa opettajamentorin johdolla käydään läpi kunkin opiskelijan hopsiin liittyviä asioita. Keskustelun jälkeen opiskelija tekee eHopsin valmiiksi ja myös vasta hopsin avoimiin kysymyksiin. Opettajamentor tarkastaa hopsin sisällön ja rakenteen ja tämän jälkeen hän hyväksyy hopsit. Opiskelija saa sähköpostitse automaattisesti tiedon hopsin hyväksymisestä ja mahdollisesti samassa yhteydessä kommentteja tai terveisiä mentoropettajalta.

Opiskelijan vastuulle jää opintosuunnitelman säännöllinen päivittäminen. Isommista muutoksista käydään keskustelemassa amanuenssin kanssa. Joka vuosi hopseja tarkastellaan myös mentoropettajien kanssa yhden kerran. Mentoropettajilla on näin ollen päävastuu hopsien käsittelystä. Rajatun hopsin kurssivalintaosio on kuitenkin se osa hopsia, joka on nähtävissä kaikille laitoksen henkilökuntaan kuuluville. Tämä helpottaa opiskelijoiden ohjausta, sillä tällöin ohjausta antavalla on tarkka tieto opiskelijan tekemistä valinnoista ja hänen tutkintonsa kokonaisuudesta. Hopsin avoin puoli on nähtävissä vain mentoropettajille.

5.7.3 Hopsin laatimisen välineet ja dokumentointi

Hops on tällä hetkellä muodoltaan kaikille opiskelijoille samanlainen eHops. eHops sisältää tutkintorakenteen (ns. kurssivalintaosio) ja avoimen kyselyn. eHops-lomakkeelle opiskelija kirjaa suunnitelmansa opintojaksovalinnoista ja sivuaineesta. Lisäksi hän vastaa hopsin avoimiin kysymyksiin, jotka ovat erilaiset jokaisena opintovuonna. eHopsiin tulee dokumentoitua näin ollen opiskelijan tekemät valinnat ja sitä kautta on myös mahdollista seurata mm. opintojaksoille ilmoittautumista ja suoritettuja opintojaksoja. Opiskelijalla on velvollisuus päivittää eHopsiaan säännöllisesti ja tämän lisäksi kunakin opintovuonna

eHopsit päivitetään ohjatusti. Tulevaisuuden kehittämishaasteena on edelleen kehittää eHopsia ja hopsauskäytänteitä. Suunnitelmissa on nk. akateemisen hopsin pilotointi syksyllä 2007. Akateeminen hops on portfolio-tyyppinen ratkaisu, johon opiskelija dokumentoi laajasti omien opintojensa etenemistä ja oman asiantuntijuutensa kehittymistä.

6 AKATEEMINEN HOPS

Varhaiskasvatuksen laitos näkee antamansa KM-koulutuksen vahvasti asiantuntijakoulutuksena, jossa koulutetaan laaja-alaisia lapsuuden ja varhaiskasvatuksen asiantuntijoita. Koulutuksen aikana opiskelijalle tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia kehittää omaa, ainutlaatuista asiantuntijuuttaan mm. kurssivalintojen, erilaisten opintopolkujen ja harjoittelujen suuntaamisen kautta. Asiantuntijuuden kehittämiseksi ja laaja-alaimiseksi on tehty pitkäjänteisesti työtä yli kymmenen vuoden ajan opetuksen kehittämisessä ja opetussuunnitelmatyössä. Opiskelijan asiantuntijuuden kehittymistä on tuettu sekä yksittäisillä opintojaksoilla että opetushenkilöstön antaman ohjauksen avulla koko opiskelijan opintopolun ajan.

Varhaiskasvatuksen laitoksella on kuitenkin huomattu, että vaikka opiskelijan rakentama asiantuntijuus on opettajankouluttajille suhteellisen näkyvää ja tiedostettua, se ei sitä ole opiskelijoille. Asiantuntijuuden jäsentämiseksi haluttiin kehittää opiskelijoille uusi työväline: akateemisen hopsin tavoitteena on kirkastaa ja jäsentää opiskelijan kehittyvää asiantuntijuutta sekä tuottaa dokumentaatiota opiskelijan oppimisprosessien kokonaisuudesta opiskelijan omaan käyttöön.

6.1 Akateeminen hops opiskelijan asiantuntijuuden jäsentämisen välineenä

Varhaiskasvatuksen laitoksella haluttiin kiinnittää entistä enemmän huomiota opiskelijan asiantuntijuuden rakentumiseen useista syistä. Opettajat havaitsivat, vaikka heillä on suhteellisen selvä käsitys siitä, millaisia asiantuntijoita laitoksen opiskelijoista kehittyi, oma asiantuntijuus ei ole aina opiskelijoille itselleen samalla tavalla selvää. Kaikki opiskelijat eivät välttämättä osaa tunnistaa omaa asiantuntijuuttaan ja näin ollen he eivät osaa myöskään tuoda sitä esille työtä hakiessaan ja markkinoida omaa osaamistaan työnantajille. Tästä syystä laitoksella lähdettiin kehittämään opiskelijoille akateemista hopsia: välinettä asiantuntijuuden jäsentämiseen.

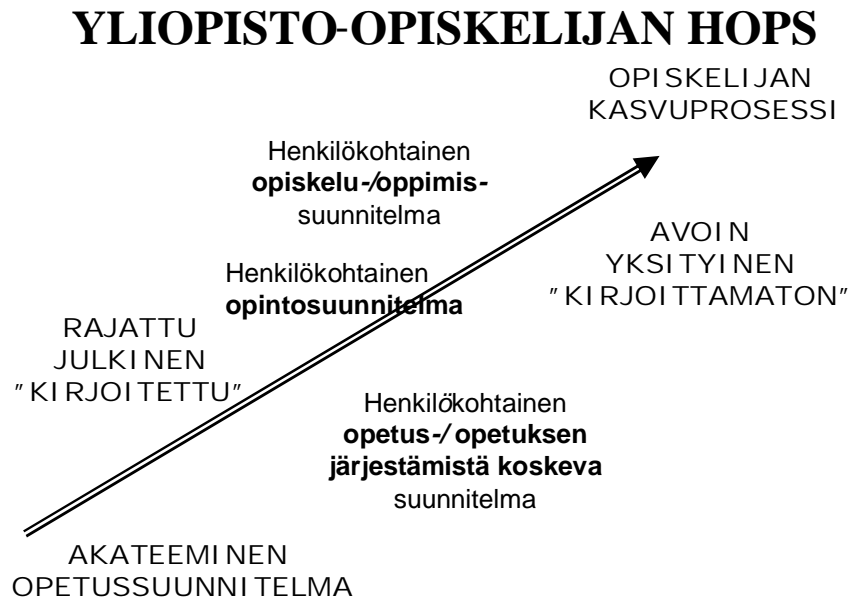
Hopseja laitoksella on hyödynnetty opintojen ohjauksessa ja opintoihin liittyvien valintojen tekemisessä jo pitkään, vuodesta 1997 saakka KM-koulutuksessa (Ks. Kupila 2002, 30–32). Hopsaamisen kokemukset ja käytänteet ovat saaneet opiskelijoilta hyvää palautetta ja opiskelijat ovat kokeneet hopsin tekemisen hyväksi tueksi opintojen suunnittelussa ja opintojen tavoitteiden jäsentämisessä. Hopsissaan opiskelija on aloittanut asiantuntijuutensa pohtimisen KM-opintojen alussa.

Se, mitä uutta akateeminen hops tuo opiskelijan oppimisprosessiin on, että akateemisen hopsin avulla opiskelija arvioi oman asiantuntijuutensa kehittymistä systemaattisesti läpi koko koulutuksen, keskimäärin noin viiden vuoden ajan. Hopsia päivitetään sekä itsenäisesti että ohjatusti, vähintään kunkin lukukauden lopussa sekä aina opetusharjoitteluiden jälkeen: oppiminen ja kehitys dokumentoidaan näin ollen akateemiseen hopsiin mahdollisimman tarkasti. Akateemisen hopsin kautta opiskelija tekee itselleen (ja muille) näkyväksi omaa asiantuntijuuttaan, oppimistaan ja samalla rakentaa omaa ammatillista identiteettiään.

6.1.1 Mikä on akateeminen hops?

Akateemisen hopsin kehittäminen alkoi perehtymällä aiheesta olemassa olevaan kirjallisuuteen, jonka antia kuvataan seuraavaksi.

Akateeminen hops voidaan hahmottaa seuraavasti Anselan (2005) mukaan:

KUVIO 4. Hops jatkumona (Ansela 2005)

Akateeminen hops-käsite on varsin tuore ja sen määrittely on vielä kesken. Käsitettä käytetään eri merkityksissä, eri yhteyksissä. Näin ollen myös käsitteellistä sekavuutta esiintyy, sillä joissakin yhteyksissä akateemisen hopsin käsitteellä viitataan ylipäätään kaikkiin yliopistoissa tehtäviin hopseihin. Akateeminen hops eroaa kuitenkin selvästi ”perushopsista”. Akateemisen hopsin yhteydessä voidaan viitata esimerkiksi seuraaviin tehtäviin:

- Avoin tai laaja hops, joka muotoutuu kunkin opiskelijan omien valintojen/arvostusten pohjalle
- Ammatillisen kasvun ja asiantuntijuuden kehittymisen dokumentointi
- Opintojen suunnittelu tiettyä ammatillista tavoitetta kohti
- Asiantuntijuuden jäsentäminen
- Asiantuntijana kasvun suunnittelun väline
- Oppimisen reflektoinnin väline
- Omien vahvuuksien paikallistaminen
- Elämän jäsentäminen
- Sopimus opiskelijan ja laitoksen välillä
- Integroituminen akateemiseen ja oman laitoksen yhteisöön ja toimintatapoihin
→ yhteisöllisyyden väline (Ks. Ansela, Haapaniemi & Voutilainen 2005)

Akateemisen hopsin muoto voi olla periaatteessa mitä vain. Käytännössä sillä viitataan kuitenkin opiskelijan itsensä kokoamaan portfolio-tyyppiseen salkkuun. Karjalaisen, Lapinlammen, Jaakkolan ja Alhan (2003a, 32) mukaan opiskelijaportfoliolla tarkoitetaan opiskelijan itsensä ylläpitämää virallisten ja epävirallisten tuotosten arkistoa, joka kuvaa opiskelijan osaamista ja kehittymistä. Portfoliotyö syventää opiskelijan oppimisprosessia ja lisää myös työelämävalmiuksia. Näin ollen varhaiskasvatuksen laitoksella laadittavaa akateemista hopsia voisi aivan hyvin nimittää myös akateemiseksi portfolioksi.

Hopsin ja portfolion teko liittyvät toisiinsa. Kummankin tehtävänä on toimia opintojen suunnittelun, oppimisen etenemisen tarkastelun ja asiantuntijuuden kehittymisen seuraamisen työvälineinä. Sekä portfolio että hops pyrkivät sitouttamaan opiskelijaa opiskeluun ja toisaalta turvaamaan opintojen henkilökohtaisen merkityksellisyyden. Lisäksi molemmat auttavat tunnistamaan erilaisia oppimistarpeita ja mahdollisuuksia, seuraamaan opintojen etenemistä ja arvioimaan oppimisen laatua sekä dokumentoimaan opiskelun eri vaiheita. Hops muodostaa rakenteen opintojen etenemiselle, ja näin ollen myös perustan portfoliolle. Portfolio puolestaan kuvaa ja tekee näkyväksi hopsin toteutumisen eli opintojen etenemisen. (Kankaanranta & Kaisto 2005, 182.)

Portfoliotyöskentely on usein ajallisesti pitkäkestoista, ja tuloksia voi olla vaikea nähdä kesken prosessin. Silti on havaittu, että portfolio on erityisen toimiva tapa kehittää opiskelijan ammatillista identiteettiä ja asiantuntijuutta. Portfolio onkin osoittautunut opinto-ohjaukseen soveltuvaksi ohjauskäytännöksi ja –välineeksi. Portfolion laatiminen onnistuu parhaiten silloin, kun se nähdään luotevaksi jatkeeksi hopsin tekemiselle. Parhaimmillaan portfolio tekee näkyväksi opiskelijan kehityskaaren noviisista ekspertiksi. (Kankaanranta & Kaisto 2005, 197–198.)

6.1.2 Akateemisen hopsin keskeiset tavoitteet

Anselan, Haapaniemen ja Pirttimäen (2005, 17–19) mukaan akateemisella hopsilla voidaan luonnehtia olevan neljä keskeistä tavoitetta:

1. *Akateemisen asiantuntijuuden kehittymisen kuvaaja.* Ammattikuvan ja ammatti-identiteetin jäsentämisen kautta akateeminen hops tukee opiskelijan akateemisen asiantuntijuuden kehittymistä. Akateemisen asiantuntijuuden määrittely on tässä

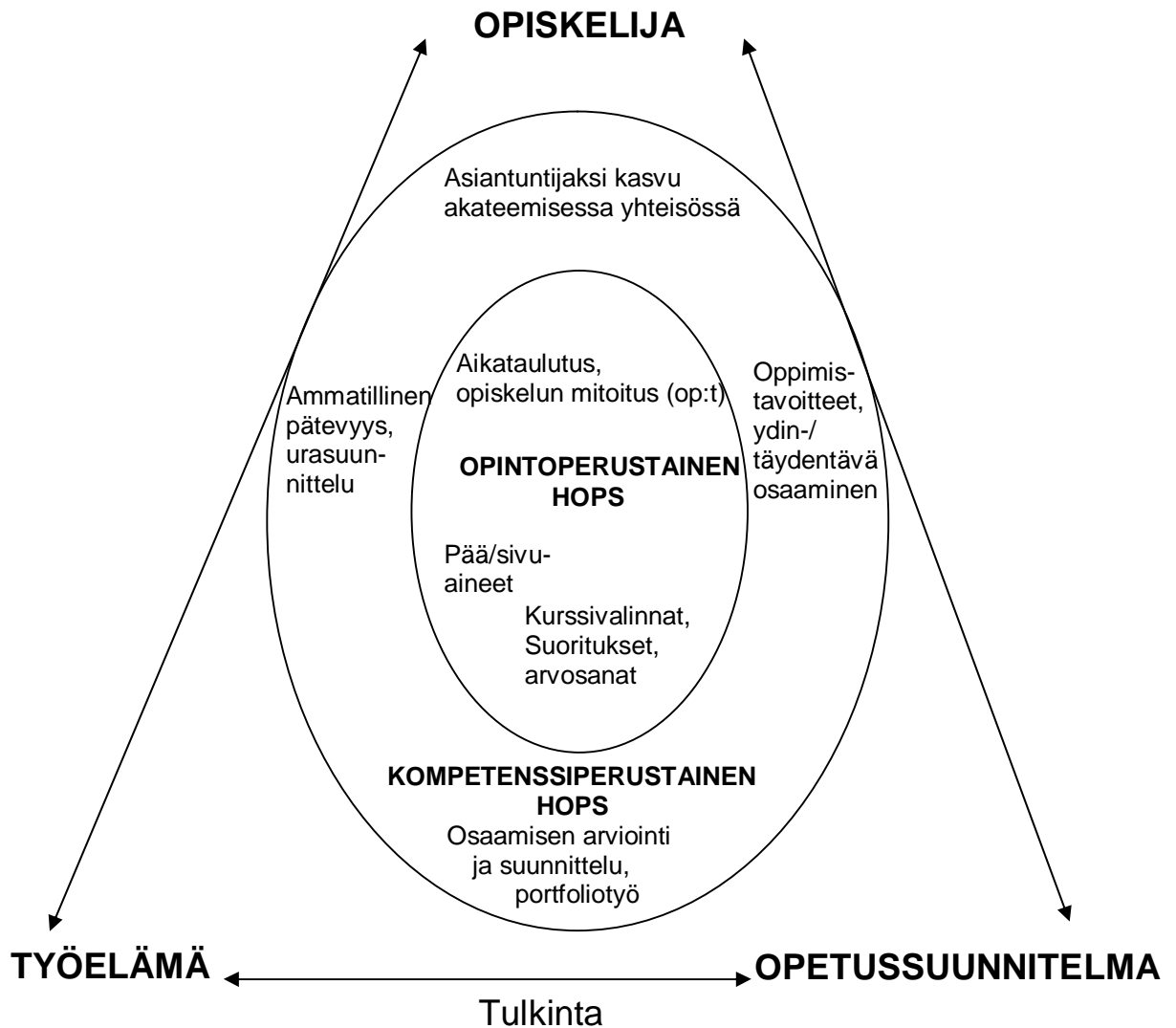
olennaista. Karjalainen ym. (2003b) ovat kuvanneet akateemisen osaamisen ja asiantuntijuuden kompetensseja seuraavassa taulukossa. Taulukko havainnollistaa hyvin akateemisen asiantuntijuuden ja kompetenssin osa-alueita, joita akateemisen hopsin avulla pyritään jäsentämään:

TAULUKKO 1. Tieteelliseen koulutukseen sisältyvä osaaminen. (Karjalainen, Lapinlampi, Jaakkola & Alha 2003b, 64)

Osaaminen Akateeminen Koulutus- ohjelma X	TIETEELLINEN	AMMATILLINEN	SOSIAALINEN	EETTINEN
TIEDOT	-tieteellisen tiedon käsite -tieteen historia ja menetelmät -tieteellinen maailmankuva -faktatietoa	-soveltavan tiedon ja tieteen käsite -tieteen suhde ammatillisiin työprosesseihin -faktatietoa	-käsitys yhteisöjen ja yhteiskunnan suhteesta tieteelliseen ja ammatilliseen toimintaan	-tieto virallisista ja epävirallisista tieteellistä ja ammatillista toimintaa ohjaavista pelisäännöistä
TAIDOT	-kyky lukea, tuottaa, viestiä ja käyttää tieteellistä tietoa -tieteen menetelmän käytön osaaminen -tieteellinen, luova, ongelmanratkaisukyky	-käytännöllinen, luova, ongelmanratkaisukyky -kyky lukea, tuottaa, viestiä ja käyttää tieteellistä tietoa työprosesseissa -konkreetteja taitoja	-taito toimia asiantuntijaryhmissä, moniammatillisissa ja -tieteellisissä ryhmissä sekä maallikoiden kanssa -viestintä- ja koulutustaidot	-eettisen toiminnan valmius -kyky tiedostaa ja tunnistaa toiminnan eettisesti merkityksellisiä osa-alueita ja tilanteita
ASENTEET	-kriittinen ja itsekriittinen asenne olemassaolevaan tietoon ja tieteen menettelytapoihin	-optimistinen asenne ongelmien ratkeavuuteen -halukkuus työn kehittämiseen	-halu yhteistyöhön ja yhteisten sopimusten noudattamiseen	-halu noudattaa ja kehittää eettistä koodia -ihmisyyden ja ihmisarvon kunnioitus

2. *Akateeminen hops sopimuksena eri osapuolten välillä.* Yliopistoyhteisössä akateeminen vapaus on yksi peruslähtökohdista. Tämä voi olla opiskelijalle kuitenkin liian ahdistavaa. Akateeminen hops voidaan ajatella opiskelijan ja laitoksen välisenä sopimuksena, joka motivoi ja velvoittaa opiskelijaa huolehtimaan opintojen etenemisestä ja näin ollen lisää opiskelijan sitoutumista opintoihinsa. Sopimuksellisuuden korostaminen kunnioittaa akateemista vapautta, mutta painottaa samalla osapuolien vastuuta.
3. *Akateeminen hops psykososiaalisen tuen välineenä.* Hopsin avulla tuetaan opiskelijan tiedonrakennusprosesseja sekä sosiaalisia ja emotionaalisia prosesseja. Hopsin laatimiseen prosessia tuetaan läpi opintojen.
4. *Hops yliopistoyhteisöön sosiaalistajana/integroijana.* Akateeminen hops voi tukea opiskelijan sosiaalistumista laitos- ja yliopistoyhteisöön samalla, kun se tukee opiskelijan asiantuntijuuden rakentumista. Näin opiskelija tulee tietoiseksi mm. tieteenalan toimintaperiaatteista ja sosiaalisista käytännöistä sekä omaksuu akateemisia taitoja. (Ansela, Haapaniemi & Pirttimäki 2005, 17–19.)

Akateemista hopsia voidaan tarkastella Haapaniemen ja Stigellin (2006) tavoin opintoperustaisen ja kompetenssiperustaisen hopsin yhdistelmänä:

KUVIO 5. Opintoperustaisen ja kompetenssiperustaisen hopsin yhdistäminen (Haapaniemi & Stigell 2006)

6.1.3 Akateeminen hops varhaiskasvatuksen laitoksella

Varhaiskasvatuksen laitoksella hopsit on perinteisesti tehty paperiversioina, jotka amanuenssi on arkistoinut. Tällöin hops kuitenkin jäi dokumentiksi, jota pääsääntöisesti ei sen laatimisen jälkeen päivitetty. Jyväskylän yliopistossa pilotoitiin vuonna 2005 Korpin eHops-sovellus. Varhaiskasvatuksen laitos osallistui pilottiin ja kurssi- ja opintotietojärjestelmä Korpin eHopsia on hyödynnetty hopsien laatimisessa syksystä 2005 lähtien. Opiskelijat tekevät opintoperustaisen hopsinsa (kurssivalinnat, aikataulut, sivuaineet) Korppiin ja käyvät valintoihinsa liittyen keskustelun opettajamentorin ja

opiskelijoiden pienryhmän kanssa. Tämän jälkeen opiskelijat päivittävät hopsinsa, jonka opettaja sitten hyväksyy. Sovelluksena eHops on toimiva ja monikäyttöinen. Hopsin täyttäminen ja päivittäminen onnistuvat helposti. eHops lomakkeella näkyvät myös kursseille ilmoittautumiset ja suoritukset, eli se on reaaliaikainen opintojen sujumisen seuraamisen ja suunnittelun apuväline. Varsinaisen kurssivalintaosuuden lisäksi eHopsin yhteyteen on laadittu opiskelijan vastattavaksi avoimia kysymyksiä opintoihin, opintojen valintoihin, opiskeluprosesseihin ja opintojen sujumiseen liittyen.

Opiskelijan asiantuntijuus ei kuitenkaan konkretisoidu riittävästi pelkästään eHopsin ja opintojaksojen yhteydessä tapahtuvan pohtimisen ja oppimisen arvioinnin seurauksena. Tästä syystä eHopsin rinnalle haluttiin kehittää akateemisen hopsin mallia, jonka tavoitteena on jäsentää opiskelijan asiantuntijuuden kokonaisuutta ja eri osa-alueita. Näin ollen akateeminen hops on huomattavasti eHopsia laajempi kokonaisuus. Akateemisen hopsin ytimenä on opiskelijan itsereflektio, joka kohdistuu varhaiskasvatuksen koulutukseen, opiskelijan itsensä kehittymiseen ja varhaiskasvatustieteen sisältöihin.

Seuraavaksi esiteltävä akateemisen hopsin runko on luonnosteltu soveltamalla edellisessä luvussa kuvattua akateemisen hopsin teoreettista jäsentelyä varhaiskasvatuksen laitoksen opintojen ohjaukselle asettamiin tavoitteisiin. Akateeminen hops sisältää tämän, ensimmäisen suunnitelman mukaan seuraavat osa-alueet:

I eHops

Opiskelija laatii eHopsin 1.opintovuoden syksyllä, VARY001- jaksolla. Hän tekee opintoihinsa liittyviä valintoja eHopsiin ja avoimien kysymysten pohtimisen kautta orientoituu opintoihinsa. Tämän jälkeen hän käy pienryhmän ja opettajamentorin kanssa hops-keskustelun, jonka jälkeen opettajamentori hyväksyy hopsin. eHopsia päivitetään ohjatusti jokaisella vuosikurssilla. Tavoitteena tässä on opintojen rakenteen hahmottaminen ja yksilöllisten valintojen tekeminen sekä sitoutuminen ja motivoituminen opintoihin.

II Liittymiseni yliopistoyhteisöön

VARY001 jaksolla opiskelija alkaa hahmotella omaa paikkaansa yliopistoyhteisössä ja tutustuu yliopistoon organisaationa.

Hän pohtii tässä kohtaa akateemista hopsia omaa suhdettaan yliopiston instituutioon ja erityisesti varhaiskasvatuksen laitokseen ja omaan opiskelijaryhmäänsä. Opiskelija kirjaa itsenäisesti kokemuksiaan ja näkemyksiään yliopistoyhteisöstä. Tavoitteena tässä on jäsenyyden ja yhteisöllisyyden kokemusten pohtiminen

III Minä oppijana: oppimisen tavat, menetelmät ja oppimistyylit

VARY001-jaksolla opiskelija alkaa pohtia omaa oppimistaan, oppimismenetelmiään ja oppimistyyliään ja kuvaa itseään oppijana. Opintojen myötä opiskelija itsenäisesti täydentää ja rakentaa kuvaansa itsestään oppijana. Tavoitteena tässä on, että opiskelija tulee tietoiseksi omista oppimisen tavoistaan ja oppimisprosesseistaan ja pystyy hyödyntämään tätä tietoa opintojensa edistämiseksi

IV Oppimistavoitteeni ja niiden toteutuminen

eHopsin myötä opiskelija alkaa pohtia omia oppimistavoitteitaan. Akateemiseen hopsiin hän kirjaa tavoitteitaan mahdollisimman konkreettisesti ja arvioi niiden toteutumista läpi opintojen. Erityisenä osa-alueena tässä ovat opetusharjoittelut. Opetusharjoittelun yhteydessä harjoittelua ohjaavat opettajat keskustelevat oppimistavoitteista ja niiden toteutumisesta opiskelijan kanssa. Tavoitteena on oman oppimisen reflektio ja itsearviointi, jonka kautta opiskelija asettaa itselleen uusia tavoitteita

V Ydinosaamiseni

Opiskelija kuvaa tässä näkemystään omista vahvuuksistaan ja osaamisensa kehittymisestä koulutuksen aikana. Tavoitteena on, että opiskelija tulee tietoiseksi omista vahvuuksistaan ja pystyy hyödyntämään tätä tietoa mm. työtä hakiessaan.

VI Oma asiantuntijuuteni

Opiskelija aloittaa oman asiantuntijuutensa pohtimisen VARY001-jaksolla. VARA003-jaksolla opiskelija kuvaa ja määrittää oman sen hetkisen asiantuntijuutensa. VARY006 ja VARS012-jaksoilla asiantuntijuuden kuvausta päivitetään ja asiantuntijuuden kuvaus valmistuu opintojen päättyessä.

Asiantuntijuuden pohdintaa ohjataan em. jaksoilla ja harjoittelujen yhteydessä. Muutoin opiskelija kirjaa itsenäisesti asiantuntijuutensa rakentumiseen liittyviä asioita akateemiseen hopsiinsa. Tavoitteena on oman asiantuntijuuden kehittymisen reflektointi, jäsentäminen ja kuvaaminen.

VII Suhteeni varhaiskasvatustieteeseen ja tutkimukseen

VARP001-jaksolla tapahtuu ensimmäinen perehtyminen varhaiskasvatustieteeseen ja tutkimukseen ja tämän osuuden työstäminen käynnistetään. Läpi koulutuksen opiskelija kirjaa tähän akateemisen hopsin osioon itseään varhaiskasvatustieteessä kiinnostavia asioita, tutkimuksia ja näkökulmia. Proseminaarin ja gradun avulla opiskelija saa mahdollisuuden perehtyä itseään kiinnostaviin, tutkimuksellisiin näkökulmiin ja muodostaa kuvaa itsestään tutkivana opettajana. Tavoitteena on, että opiskelijalla on kyky tuottaa tieteellistä tietoa, hän hallitsee varhaiskasvatustieteen tutkimusmenetelmiä ja muodostaa oman, henkilökohtaisen suhteensa varhaiskasvatustieteeseen.

VIII Opinnoista työelämään

Tässä kohtaa opiskelija pohtii omia urahaaveitaan ja alkaa valmistautua opintojen jälkeiseen työnhakuun. Opiskelija laatii oman CV:n ja osallistuu laitoksen järjestämään urapäivään. Tavoitteena tässä on, että jo opintojen aikana opiskelija orientoituu työnhakuun ja pohtii omia suunnitelmiaan.

IX Merkittävimmät saavutukseni

Tässä opiskelija kuvaa itselleen merkityksellisimmät saavutuksensa opinnoissa. Hän liittää tähän itselleen tärkeitä opintotehtäviä, esseitä tms., jotka kuvaavat hänen kehittymistään ja merkittäviä oppimiskokemuksia. Tavoitteena on, että opiskelija kokoaa näytteitä itselleen tärkeistä asioista opintojen varrelta sekä myös perustelee valintansa.

Miksi akateeminen hops on elektronisessa muodossa? Kankaanrannan ja Linnankylän (1999) mukaan paperiportfolioihin liittyy useita ongelmia kuten esimerkiksi miten säilytetään ja hallitaan materiaaleja sekä miten tietoa välitetään, saavutetaan ja jaetaan. Digitaalisessa muodossa olevaan aineistoon sitä vastoin on helppo lisätä uusia osia, tasoja ja polkuja sekä myös karsia ja muokata jo olemassa olevaa materiaalia. Digitaalisen

portfolion etuna on, että se on toimiva väline akateemisen asiantuntijuuden kuvaamisessa ja arvioimisessa. Sen kautta voidaan mm. tehdä omaa osaamista näkyväksi, osoittaa kehittymistä ja muutosta, osoittaa asiantuntijuuden osa-alueiden keskinäisiä yhteyksiä sekä säilyttää, hallita ja käsitellä helposti olemassa olevia dokumentteja. Tärkeää on myös se, että digitaalinen portfolio toimii opiskelijan itsearvioinnin välineenä. (Kankaanranta & Linnankylä 1999, 3–5)

6.2 Akateemisen hopsin kehittäminen ja toteutuksen aikataulut

Tavoitteena on kehittää akateemisesta hopsista elektronisessa muodossa oleva opintosalkku, jota opiskelija työstää opintojensa ajan. Opintojen alussa hän aloittaa oman asiantuntijuutensa kehittämisen ja dokumentoi omaa kasvuaan akateemiseen hopsiin. Hän kirjaa ylös oman oppimisensa perusteet, oppimisen tavoitteet ja osaamisensa sekä pohtii omaa asiantuntijuuttaan kehittyvänä ja laajenevana kokonaisuutena. Hän tutustuu varhaiskasvatustieteeseen ja tutkimukseen ja etsii omaa paikkaansa varhaiskasvatustieteen kentällä. Myös työelämäorientaatio on oleellinen osa akateemista hopsia, sillä työelämänäkökulmaa liian usein korostetaan vasta opintojen loppusuoralla. Akateemisen hopsin yhteyteen opiskelija voi liittää myös omia opintotehtäviään tai muita itselleen tärkeitä opiskeludokumentteja, jotka kuvaavat hänen omaa oppimisrosessiaan.

Akateemista hopsia suunniteltiin ja ideoitiin varhaiskasvatuksen laitoksen Oplaapro-työryhmässä syksyllä 2006, ja työryhmä toimii myös akateemisen hopsin pilotoinnin tukena. Akateemisen hopsin pilotoinnin suhteen laitos tekee yhteistyötä Informaatioteknologian tiedekunnan ja Virtuaaliyliopiston kanssa. Tällä hetkellä tarvitaan teknistä tukea ja pohtimista sen suhteen, millaisia teknologisia työkaluja tai ratkaisuja hyödyntäen akateeminen hops voidaan käytännössä toteuttaa. Akateemista hopsia pilotoidaan keväällä 2007, jolloin taito- ja taideaineiden opintokokonaisuutta tekevät opiskelijat aloittavat oman elektronisen taidekasvatussalkun työstämisen. Taidekasvatussalkut valmistuvat syksyllä 2007. Pilotissa yllä kuvattua akateemisen hopsin runkoa hyödynnetään (sovellettuna) taidekasvatuksen opintojen dokumentoinnissa. Tästä pilotista saatuja kokemuksia hyödynnetään edelleen akateemisen hopsin kehittämisessä. Varsinainen akateeminen hops toteutetaan syksyllä

2007 aloittavalle 1. vuosikurssille. Akateemisen hopsin kehittämiseen ja käyttöönoton dokumentoimiseen tullaan hakemaan ulkopuolista rahoitusta ja myös opinnäytetöitä liitetään tähän hankkeeseen.

7 POHDINTA

Tässä kehittämishankkeessa on raportoitu varhaiskasvatuksen laitoksen ohjausta ja ohjauksen kehittämistä. Raportti on eräänlainen poikkileikkaus ohjauksen kokonaisuuteen syksynä 2006. Yliopistoissa on jo pitkään tiedostettu tarve opintojen ohjauksen tehostamiseen ja kehittämiseen (Ansela, Haapaniemi & Pirttimäki 2005, 9).

Koulutustarjonnan ja koulutuksellisten väylien moninaisuuden vuoksi yliopistoissa tarvitaan entistä parempia ohjaus- ja neuvontapalveluja opinnoissa etenemisen ja hopsien laatimisen tueksi (Vuorinen & Sampson 2000, 48). Nämä tarpeet olivat yhtenä lähtökohtana myös tässä varhaiskasvatuksen kehittämishankkeessa.

Opintojen ohjaus yliopistossa muodostaa laajan ja monisyisen kokonaisuuden, jota tässä raportissa on pyritty hahmottelemaan yhdestä näkökulmasta, opinto-ohjauksen suunnitelman kuvauksen kautta. On kuitenkin tärkeä huomata, että opintojen ohjaus ei ole stabiili kokonaisuus, vaan se kehittyy jatkuvasti. Ohjaukseen vaikuttavat monet tekijät, esimerkiksi yhteiskunta, organisaatio ja sen muutokset, opetussuunnitelma, ohjausta antavat henkilöt ja opiskelijat. Näin ollen on välttämätöntä tarkastella ohjausta situationaalisena, pitkäkestoisena kokonaisuutena ja käytännön toimintana (Vuorinen & Sampson 2000, 50). Raportissa kuvattu varhaiskasvatuksen laitoksen opinto-ohjauksen suunnitelma toimii tässä tarkastelussa apuvälineenä. Siinä on kuvattu konkreettisesti opinto-ohjauksen kokonaisuutta, käytännön toteutusta ja vastuita sekä opinto-ohjauksen filosofiaa. Vaikka opinto-ohjauksen suunnitelmassa kuvataankin varhaiskasvatuksen laitoksen opinto-ohjauksen nykytilaa, se on myös tiettyssä mielessä historiallinen kuvaus, sillä monet käytänteet ovat seurausta laitoksen 11-vuotisen historian aikana tapahtuneesta kehitystyöstä.

Opinto-ohjauksen suunnitelman merkitys laitoksen kannalta on ohjauksen kokonaisuuden dokumentoinnissa ja konkretisoinnissa. On tärkeää tehdä ohjaussuunnitelman kautta olemassa olevat ohjauksen rakenteet ja keskeiset ohjauskäytänteet näkyviksi sekä opiskelijoille että henkilökunnalle (Lairio & Penttinen 2005a, 24). Holistisessa, opiskelijakeskeisessä mallissa ohjaus jäsennetään kolmeen tehtäväalueeseen: opiskelijan ohjaukseen, uravalinnan ohjaukseen sekä persoonallisen kasvun tukemiseen (Lairio & Penttinen 2005a, 25). Kaikkien näiden osa-alueiden tulisi toteutua toimivassa ohjauksessa ja näin ollen ne ovat tavoitteena myös varhaiskasvatuksen laitoksen ohjauksen kokonaisuutta jäsenettäessä. Tavoitteen toteuttaminen ei ole kuitenkaan helppoa, sillä opiskelijat muodostavat hyvinkin heterogeenisen joukon, jolla on myös erilaisia ohjaustarpeita. Haasteena onkin siis, miten voidaan riittävästi vastata opintojen ohjauksen yksilöllisiin tarpeisiin ja toisaalta turvata se, että kukin opiskelija saa tarvitsemassaan määrin ohjausta opintopolkunsu aikana? Toisen haasteen muodostaa se, että jatkuvat tuloksellisuuden ja resurssien käytön tehostamisen vaatimukset toimivat käytännössä annettavan ohjauksen rajoittajina. Selkeä ristiriita on siis olemassa: toisaalta korostetaan vahvasti ohjauksen lisäämisen ja tehostamisen merkitystä opintoaikojen lyhentämiseksi ja opintojen keskeyttämisen minimoimiseksi (esim. Mikkola 2003), mutta lisäresursseja ohjaukselle ei voida osoittaa, päinvastoin ohjausresursseja pitäisi pystyä nykyisestään karsimaan.

Tässä hankkeessa kuvattu opinto-ohjauksen suunnitelman laatiminen oli monen eri toimijan yhteistyön tulos. Prosessi sai alkunsa keväällä 2006, kun yliopiston hallinto antoi laitoksille ohjeistuksen opinto-ohjauksen suunnitelman laatimisesta (Ohje yksiköiden opinto-ohjauksen suunnitelman laatimiseksi, 2006). Samaan aikaan laitoksella käynnistyi laaja ohjauksen kehittämisen hanke, johon saatiin myös rahoitusta Jyväskylän yliopiston OPLAAppro –opetuksen laatuhankeelta. Pitkän tähtäimen tavoitteeksi asetettiin yhtenäisen ja systemaattisen ohjausjärjestelmän kehittäminen laitokselle. Ensimmäisenä päätettiin koota yhteen jo olemassa olevat ohjauksen käytänteet, jotka kuvattiin Vuoriston (2007) hankeraporttiin. Opinto-ohjauksen suunnitelma puolestaan kuvaa ohjauksen käytänteitä erityisesti organisaation näkökulmasta ja näin ollen se omalta osaltaan palvelee kokonaisnäkömyksen muodostamista ohjauksesta. Tarkiainen ja Vuorinen (1997, 37) toteavatkin, että ohjauksen tavoitteellinen jäsentäminen edellyttää muun muassa sen pohtimista, miten organisaatio vastaa opiskelijoiden tarpeisiin opintopolun aikana, mitä

ohjauspalveluita opiskelijoille tarjotaan ja miten ohjaus on huomioitu organisaation toiminnassa.

Sekä opinto-ohjauksen suunnitelman että akateemisen hopsin tavoitteena on toimia varhaiskasvatuksen laitoksen ohjauksen jäsentäjänä ja uudistajana. Yhtenä syynä akateemisen hopsin kehittämiseksi oli se, että vaikka taloudelliset resurssit eivät annakaan mahdollisuutta lisätä opiskelijoiden opintojen ohjausta, haluttiin ohjausta kuitenkin kehittää ja tehostaa entisestään. Akateemisesta hopsista tulee opiskelijalle työväline oman asiantuntijuuden kehittämisen ja oppimisen seurantaan ja dokumentointiin. Tärkeänä akateemisen hopsin tavoitteena on myös toimia uravalinnan pohtimisen välineenä. Tietyissä mielessä akateeminen hops toimii opiskelijan opintopolun kuvauksena. Prosessiin liittyen tuetaan opiskelijan ammatillista kasvua ja kehitystä opinnoissa ja urasuunnittelussa sekä niihin liittyvässä päätöksenteossa (Opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelman perustelumuuha 2002, 15). Akateeminen hops ei näin ollen jää pelkästään opiskelijan itsenäisen työn välineeksi, vaan sen laatimista pyritään tukemaan ohjauksellisesti läpi opintojen.

Akateemisesta hopsista on käytännön hyötyä myös varhaiskasvatuksen laitokselle, opettajille ja opetuksen kehittämiseen. Akateeminen hops toimii opiskelijoiden opintoihin liittyvien tarpeiden ja oppimisen kuvaajana. Näin ollen laitoksen tarjoamien opetussisältöjen ja opiskelijan tarpeiden kohtaamista voidaan arvioida akateemisen hopsin kautta. Opettajille akateeminen hops tuottaa arvokasta tietoa siitä, missä määrin opetuksessa ja ohjauksessa vastaan opiskelijoiden tarpeeseen. Akateemisen hopsin kautta saatua palautetietoa voidaan puolestaan edelleen hyödyntää laitoksen opetuksen, ohjauskäytänteiden ja opetussuunnitelman kehittämisessä.

Kuten akateemisen hopsin teoreettinen tarkastelu (ks. luku 7.1.1) osoittaa, akateemisella hopsilla tarkoitetaan asiayhteydestä riippuen hyvin erilaisia asioita (ks. esim. Ansela, Haapaniemi & Voutilainen 2005). Tässä raportissa kuvattu varhaiskasvatuksen laitoksen akateeminen hops tuo tähän keskusteluun uuden näkökulman, yhdistämällä teoreettisen ja käytännöllisen näkökulman akateemiseen hopsiin. Raportissa kuvattu akateemisen hopsin malli voi toimia näin ollen hyödyllisenä opinto-ohjauksen kehittämisen mallina tai yhtenä työkaluna laajemminkin, myös muissa koulutusorganisaatioissa.

Tämän kehittämishankeen toteuttaminen edellytti laajan ohjauksen kokonaisuuden hahmottamista ja laitoksen yhteistä keskustelua, mikä on sinänsä jo haaste, sillä ohjauksen käytänteistä ja periaatteista on olemassa ”eri ääniä” laitosorganisaation sisällä. Yhteisen ohjaussuunnitelman laatiminen edellytti yhteistyötä ja vuorovaikutusta laajalla rintamalla. Varhaiskasvatuksen laitoksen toiminnassa tämä kehittämishanke on vain ensimmäinen, pieni askel ohjauksen kehittämisessä ja dokumentoinnissa. Työ siis jatkuu vielä tämänkin hankkeen jälkeen. Tämä kehittämishanke toimii hyvänä pohjana tulevaisuuden haasteiden ja kehittämistoimenpiteiden suunnittelussa.

LÄHTEET:

- Ansela, M. 2005. Hops tutkinnon eri vaiheissa-työpaja. Esitelmä valtakunnallisessa hops-seminaarissa Kuopiossa 13.4.2005. Saatavilla osoitteesta: www.uku.fi/opk/w5w/hopsseminaari/AnselaMaarithopstyoryhma1alustus.ppt. Viitattu 20.10.2006.
- Ansela, M., Haapaniemi, T. & Pirttimäki, S. 2005. Yliopisto-opiskelijan hops. Ohjaajan opas. Kuopio: Kuopion yliopisto, oppimiskeskus.
- Ansela, M., Haapaniemi, T. & Voutilainen, U. 2005. Hops elää: Yliopisto-opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman määritelmiä. Teoksessa. R. Jakku-Sihvonen (toim.) Uudenlaisia maistereita. Jyväskylä: PS-Kustannus, 87–105.
- Eerola, S. & Vadén, T. 2005. Vailla punaista lankaa – vai vailla kysymystä? Teoksessa A. R. Nummenmaa, M. Lairio, V. Korhonen & S. Eerola (toim.) Ohjaus yliopiston oppimisympäristöissä. Tampere: Tampereen yliopistopaino, 75–84.
- Haapaniemi, T. & Stigell, L. 2006. Mitä hops on ja mitä se ei ole? Esitelmä Joensuun yliopiston hops-iltapäivässä 3.5.2006. Saatavilla osoitteesta: <http://www.joensuu.fi/opiskelu/opiskelutuki/hopskoulutus.html>. Viitattu 20.10.2006.
- Kankaanranta, M. & Kaisto, J. 2005. Digitaaliset portfoliot yliopisto-opiskelun ohjauksen välineenä. Teoksessa A. R. Nummenmaa, M. Lairio, V. Korhonen & S. Eerola (toim.) Ohjaus yliopiston oppimisympäristöissä. Tampere: Tampereen yliopistopaino, 179–199.
- Kankaanranta, M. & Linnakylä, P. 1999. Verkkoportfolioita kokemassa. Teoksessa P. Linnakylä, M. Kankaanranta & J. Bopry (toim.) Portfolioita verkossa. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos, 2–13.
- Karjalainen, A., Lapinlampi, T., Jaakkola, E. & Alha, K. 2003a. Opetussuunnitelman käsite. Teoksessa A. Karjalainen (toim.) Akateeminen opetussuunnitelmatyö. Oulu: Oulun yliopisto, opetuksen kehittämissyksikkö, 25–55. Saatavilla pdf-muodossa osoitteesta: <http://www oulu.fi/tutkintorakenne/tyokalut/akatops305.pdf>. Viitattu 20.10.2006.
- Karjalainen, A., Lapinlampi, T., Jaakkola, E. & Alha, K. 2003b. Opetussuunnitelman laatiminen. Teoksessa A. Karjalainen (toim.) Akateeminen opetussuunnitelmatyö. Oulu: Oulun yliopisto, opetuksen kehittämissyksikkö, 57–87. Saatavilla pdf-muodossa osoitteesta: <http://www oulu.fi/tutkintorakenne/tyokalut/akatops305.pdf>. Viitattu 20.10.2006.
- Kupila, P. 2002. HOPS ja mentorointi aikuisopiskelijan tukena. Peda Forum-yliopistopedagoginen tiedotuslehti 2/2002, 30–32.
- Lairio, M. & Penttinen, L. 2005a. Kohti uutta ohjauskulttuuria. Teoksessa A. R. Nummenmaa, M. Lairio, V. Korhonen & S. Eerola (toim.) Ohjaus yliopiston oppimisympäristöissä. Tampere: Tampereen yliopistopaino, 19–43.

- Lairio, M. & Penttinen, L. 2005b. Uuden ohjaukulttuurin haasteita korkea-asteen ohjauksen täydennyskoulutukseen – kokemuksia koulutusinterventioista. Teoksessa A. R. Nummenmaa, M. Lairio, V. Korhonen & S. Eerola (toim.) Ohjaus yliopiston oppimisympäristöissä. Tampere: Tampereen yliopistopaino, 231–250.
- Mikkola, A. 2003. Ohjausalan koulutushaasteet. Teoksessa M. Lairio & S. Puukari (toim.) Ohjauksen uudet orientaatiot. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos, 31–40.
- Moitus, S., Huttu, K., Isohanni, I., Lerkkanen, J., Mielityinen, I., Talvi, U., Uusi-Rauva, E. & Vuorinen, R. 2001. Opintojen ohjauksen arviointi korkeakouluissa. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 13:2001. Saatavilla pdf-muodossa osoitteesta: http://www.kka.fi/pdf/julkaisut/KKA_1301.pdf . Viitattu 12.11.2006.
- Nummenmaa, A. R. 2004. Akateemisen opiskelun työprosessien ohjaus. Teoksessa Puheenvuoroja kasvatustieteiden tiedekunnan 30-vuotisjuhlakirja. Tampereen yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan 30-vuotisjuhlakirja. Tampere: Kasvatustieteiden tiedekunta, Tampereen yliopisto, 111–123.
- Nummenmaa, A. R. & Lairio, M. 2005. Moniääninen ohjaus. Näkökulmia korkea-asteen ohjaukseen. Teoksessa A. R. Nummenmaa, M. Lairio, V. Korhonen & S. Eerola (toim.) Ohjaus yliopiston oppimisympäristöissä. Tampere: Tampereen yliopistopaino, 9–14.
- Ohje yksiköiden opinto-ohjauksen suunnitelman laatimiseksi. 2006. Opetuksen laatuhanke, virtuaaliyliopistohanke ja korkea-asteen ohjauksen kehittämishanke.
- Opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelman perustelumuuisto. 4.12.2002. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla osoitteesta: <http://oplaa.jyu.fi/sisalto/materiaalit/Ohjausmuistio021204.pdf> . Viitattu 20.12.2006.
- Opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelma. 1.11.2006. Jyväskylän yliopisto, opinto-ohjauksen koordinaatioryhmä. Saatavilla osoitteesta: <http://www.jyu.fi/hallinto/oplaapro/materiaaleja/kehittaminen/opinto-ohjauksen%20kokonaissuunnitelma2006.pdf> . Viitattu 21.12.2006.
- Periaatepäätös opinto-ohjaus- ja opiskelusuunnitelmien laatimiseksi. 15.3.2006. Jyväskylän yliopiston hallitus.
- Saukkonen, S. & Lairio, M. 2006. Toimiva opinto-ohjaus yliopistossa. Teoksessa Opinto-ohjauksen kokonaissuunnitelma 1.11.2006. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, opinto-ohjauksen koordinaatioryhmä. Saatavilla osoitteesta: <http://www.jyu.fi/hallinto/oplaapro/materiaaleja/kehittaminen/opinto-ohjauksen%20kokonaissuunnitelma2006.pdf> . Viitattu 21.12.2006.
- Tarkiainen, A. & Vuorinen, R. 1997. Toisin tekemisestä ja näkemisestä – pohdintoja opettajien jatko- ja täydennyskoulutuksen strategioista. Teoksessa A. Tarkiainen & R. Vuorinen (toim.) Työyhteisö oppimassa – laadun arviointia projektityöskentelynä. Jyväskylän ammatillisen opettajakorkeakoulun selvityksiä ja puheenvuoroja 10. Jyväskylä: Jyväskylän ammatillinen opettajakorkeakoulu, 9–40.
- Vehviläinen, S. 2003. Ohjaus vuorovaikutuksena. Helsinki: Gaudeamus.

Vuorinen, R. 1998. Ohjaus avautuvissa ja verkottuvissa oppimisympäristöissä. Lisensiaatintutkimus. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta, opettajankoulutuslaitos.

Vuorinen, R., Karjalainen, M., Mylly, H., Talvi, U., Uusi-Rauva, E. & Holm, K. 2005. Opintojen ohjaus korkeakouluissa – seuranta 2005. Verkkojulkaisu 5: 2005. Helsinki: KKA. Saatavilla pdf-muodossa osoitteesta:
http://www.kka.fi/pdf/muut/muut_julkaisut/KKA200505_opint.pdf . Viitattu 5.1.2007.

Vuorinen, R. & Sampson, J.P. 2000. Ohjaus opintojen suunnittelun ja arvioinnin tukena – Strategisia kysymyksiä. Teoksessa J. Onnismaa, H. Pasanen & T. Spangar (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2. Ohjauksen toimintakentät. Jyväskylä: PS-Kustannus, 46–69.

Vuoristo, J. 2007. Ohjauskäytännöt varhaiskasvatuksen laitoksella. Julkaisematon kehittämishankeraportti. Jyväskylän yliopisto, varhaiskasvatuksen laitos.

LIITTEET:**Liite 1. Opintojen ohjauksen kokonaisuus/koonti**

	Mitä: Toiminnan Määrittely	Miksi: Toiminnan perustelu	Miten: Toiminnan kuvaus	Milloin: Toiminnan aikataulu	Kuka: Toiminnan vastuut	Kenelle: Toiminnasta hyötyvät
Ohjauksen periaatteet ja tavoitteet	Säännöllinen, systemaattinen ja kattava opinto-ohjaus opintojen ajan. Opiskelijan tukeminen opinnoissa opintopolun ajan, tarpeiden huomiointi	Dialogisuus Opiskelijälähtöisyys Tukeminen opinnoissa Opintojen sujuvuus Opintojen kokonaisuuden ja asiantuntijuuden jäsentyminen opiskelijalle	Ohjaus opintojaksoilla Harjoittelun ohjaus Amanuenssin opinto-ohjaus Hops-ohjaus Opinnäytteiden ohjaus	Opintojen ajan, mutta erityisesti 1. vuoden syksyllä 2. vuoden keväällä 3. vuoden syksyllä ja keväällä Maistereilla ensimmäisen vuoden syksyllä ja keväällä	Kaikki opettajat Amanuenssi Koulutussihteeri Toimistosih-teerit Vastuuopettajat opintojaksoilla	Laitoksella opiskelevat
Ohjaukseen käytettävät resurssit	Opettajien työsuunnitelmiin resurssoidaan ohjaukset	Tavoitteena on että resurssoitu ohjaus ja annettu ohjaus vastaavat toisiaan	Ohjaus liittyy olennaisesti seuraaviin kokonaisuuksiin: VARY (Hopsit) Harjoittelut Proseminaari Graduseminaari	Opinto-ohjausta on saatavilla jatkuvasti opintojen ajan, sekä ”opintojen rakenteeseen sisällytettynä” että opiskelijan omasta aloitteesta	Toimijat: Opettajat Amanuenssi Koulutussihteeri Toimistosih-teerit	Laitoksella opiskelevat
Ohjaussuunnitelman laatiminen ja päivittäminen	Ohjaussuunnitelma laadittiin laitoksen OPLAAppro-työryhmässä	Laitoksen ohjauskäytänteistä halutaan luoda toimiva ja kehittyvä	OPLAAppro-työryhmässä ohjaussuunnitelmaa tehtiin yhdessä	Ohjaussuunnitelmaa tehtiin syksyn 2006 aikana ja se	Assistentti ja OPLAAppro:n puheenjohtaja koostivat	Opiskelijat, opettajat ja koko laitos hyötyvät

		ohjausjärjestelmä	opiskelijoiden kanssa, ainejärjestö Varkaat hyväksyi suunnitelman	valmistui tammikuussa 2007	työryhmän työn kirjalliseen muotoon, jota käsiteltiin työyhteisössä ja opiskelijoiden kanssa → yhteisesti hyväksytty	ohjauksen selkiennyttämisestä
Opiskelijoiden osallistuminen suunnitelman laatimiseen	Opiskelijoiden osallistuminen suunnitelman laatimiseen nähtiin tärkeäksi	Opiskelijat arvioivat ohjauskäytänteiden toteutumista ja toimivuutta. Opiskelijapalautetta hyödynnetään ohjauksen suunnittelussa ja kehittämisessä	OPLAAppro-työryhmässä opiskelijat osallistuivat suunnitelman laatimiseen. Laajempi joukko (opisk. + opet) kommentoi suunnitelmaa → lopullinen versio	Syksyn 2006 aikana ja tammikuussa 2007	OPLAAppro-työryhmä koordinoi, opiskelijat osallistuvat	Opiskelijoille, opettajille, koko laitokselle
Hops-ohjeet opiskelijoille ja henkilöstölle	Hopsien laatiminen ohjeisttiin sekä henkilöstölle että opiskelijoille: <ul style="list-style-type: none"> • Hops-koulutukset opiskelijoille ja henkilökunnalle • Kirjalliset ohjeet 	Ohjeistusta tarvitaan, että käytännöt ovat yhdenmukaisia ja tavoitteet ovat selkeät kaikille	Opettajille ja opiskelijoille järjestettiin Korppi koulutusta. Yhteinen kirjallinen ohje on tehty eHopsin käyttämisestä	Kesäkuu 2006: Opettajien Korppi-koulutus, Syyskuu 2006: Opettajien koulutus pienryhmän hopsauksesta Syyskuu 2006: Opiskelijoiden koulutus eHopsista ja hopsin	Virtuaaliyliopisto Koulutussihteeri ja assistentti vastasivat opettajien ja opiskelijoiden koulutuksesta, apunaan 2 harjoittelijaa	Opiskelijat Opettajat Hallintohenkilökunta

				tavoitteista		
Hops-koulutus ja osaamisen ylläpitäminen	Hops koulutusta on tarjolla virtuaaliyliopiston sekä lisäksi W5W:n toimesta. Tarvittaessa järjestetään räätälöityjä koulutuksia	Koulutustarjontaa on tällä hetkellä hyvin. eHops-sovelluksen käyttö edellyttää perehtymistä ja henkilökunnan kouluttautumista. Henkilökunta vastaavasti opastaa opiskelijoita	Koulutuksia on järjestetty koko henkilökunnalle. Kaikilla pitäisi olla perusvalmiudet hopsaukseen. Säännöllisen kouluttautumisen avulla ylläpidetään osaamista	Kesäkuu 2005 ja 2006 henkilökunnalle järjestettiin räätälöidyt Korppikoulutukset. Kesäkuu 2006 luento ohjauksesta. Jatkotoimet tarvittaessa. Syksyllä 2006 hops-koulutukset opiskelijoille	Virtuaaliyo:n henkilökunta toimi kouluttajina. Laitoksella toimistosihteerit ja koulutussihteerit ovat toimineet Korpin käytön tukihenkilöinä	Laitoksen opettajat Opiskelijat
Hopsien käsittely, tarkistaminen ja muuttaminen	Opiskelijalla on vastuu päivittää Hopsia säännöllisesti. Tietyin väliajoin käydään ohjauskeskustelut opettajamentorien kanssa.	On tärkeää, että Hops pidetään ajantasaisena. Silloin se tukee opintojen etenemistä. Koko henkilökunta saa katsoa rajattua Hopsia -> tieto opiskelijan valinnoista tukee ohjausta	Laitoksella on määritelty vuosittaiset Hops-tarkastuspisteet, joiden yhteydessä Hopsit päivitetään yhteisesti pienryhmissä opettajamentoreiden johdolla. Muu säännöllinen päivittäminen on opiskelijan vastuulla	Hopsien ohjatut tarkastuspisteet ovat: 1.vuoden syksy 2.vuoden kevät 3.vuoden syksy Maisterien 1. syksy 5.Maisterien 2. opintovuosi	Niiden kurssien opettajat, joihin Hopsien päivitykset on kytketty. Amanuenssi on tukena erityistilanteissa. Myös opettajamentorit ohjaavat hopsien päivittämiseen	Opettajat ja opiskelijat hyötyvät siitä, että opintojen eteneminen saadaan joustavaksi ja jouhevaksi. Ohjaus nähdään tässä tärkeänä välineenä
Ketkä osallistuvat ja millä oikeuksilla Hopsien käsittelyyn	Hops ja ohjaus ovat laitoksen koko henkilökunnan vastuulla. Päävastuu	Hopsin avoimet kysymykset ovat vain opiskelijan ja opettajamentorin nähtävissä.	Opiskelijan Hopsia käytetään apuvälineenä esim. tutkielmaohjauksessa, harjoitteluohtauksessa.	Läpi opintojen 1. vsk:n ja maistereiden opettajamentorit	Opettajamentorit, kaikki opettajat, amanuenssi, koulutussihteerit, toimistosihteerit	Kaikki hyötyvät

	hopsauksesta on opettajamentoreilla ja hallintohenkilö-Kunnalla	Kurssivalintaosio on koko henkilökunnan nähtävissä. Näin kaikki voivat täsmäohjata opiskelijaa	Ohjauksen kohdentamisen ja oikeellisuuden takia on tärkeää, että opettaja tietää, millaisen kokonaisuuden opiskelijan tutkinto muodostaa	vastaavat avoimien Hopsien kysymysten käsittelystä ja Hopsin hyväksymisestä		
Hopsien laatimisen välineet ja dokumentointi	Laitoksella hyödynnetään eHops-sovellusta	eHopsia on helppo käsitellä, päivittää ja täyttää	Opiskelija laatii opintojensa alussa eHopsin, josta käydään pienryhmäkeskustelu ja jonka opettajamentor hyväksyy	1. vuoden syksy ja maisterien 1. syksy	Opiskelijat Opettajamentorit	Opiskelijat ja henkilökunta
Tiedon saannin varmistamisen käytännöt	eHopsia kehitetään, että siihen voitaisiin liittää myös muita opiskelijaa koskevia tietoja. Teemaryhmissä huolehditaan tiedon kulusta	eHopsia pitää kehittää joustavaksi ja entistä paremmin laitosten tarpeita vastaavaksi.	eHops toteutetaan nyt entistä laajemmin, siitä kerätään palautetta ja tätä hyödynnetään jatkokehittelyssä	Lukuvuosi 2006–2007	Opettajat OPLAApro-ryhmä	Laitos, henkilökunta ja opiskelijat hyötyvät, kun Hopsit saadaan toimivammiksi